

ԼԵՆԻՆԸ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ՖՈԼԿԼՈՐՈՒՄ

ՊԵՏԶՐԱՏ

891.99-13

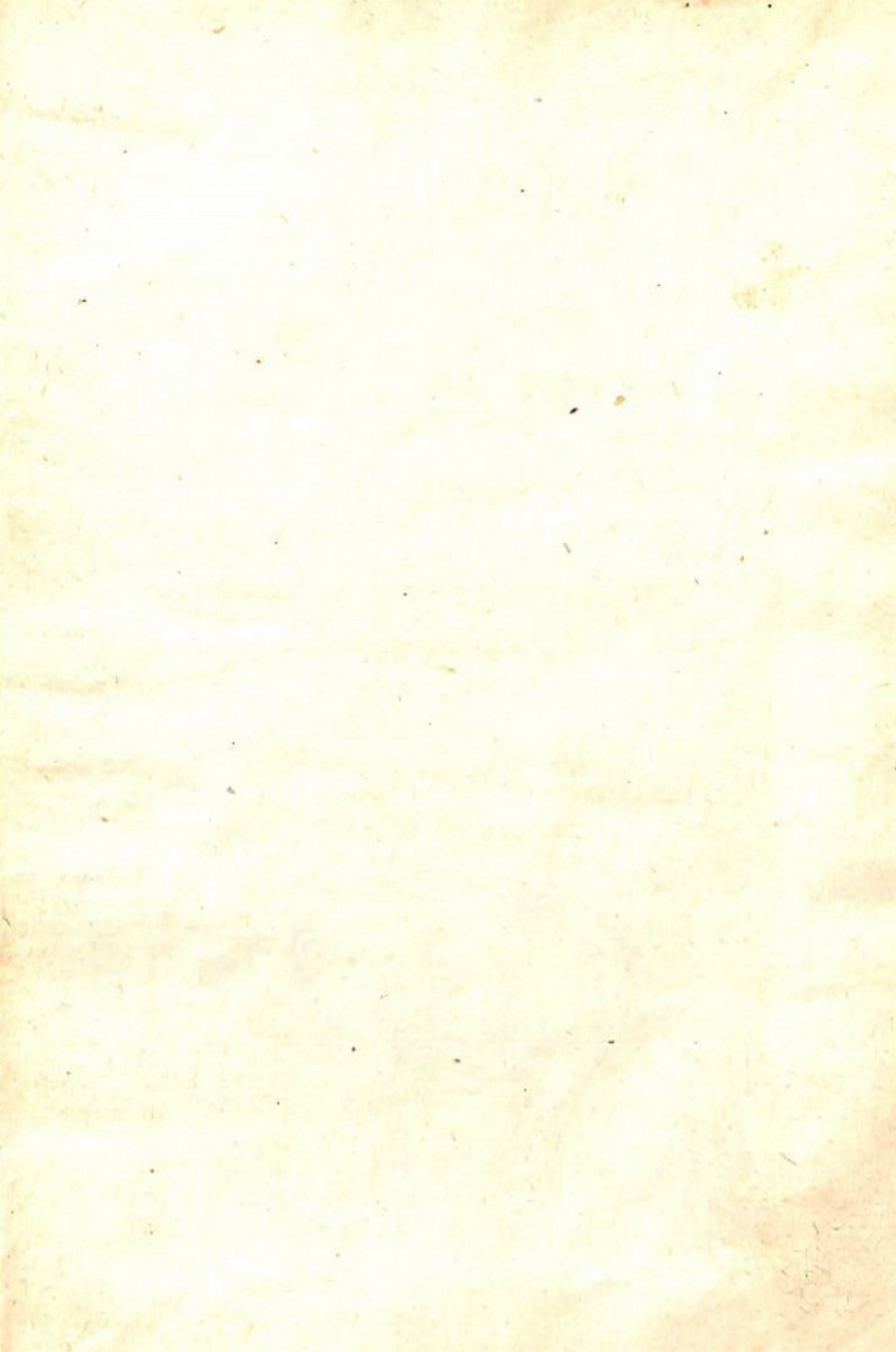
29294.

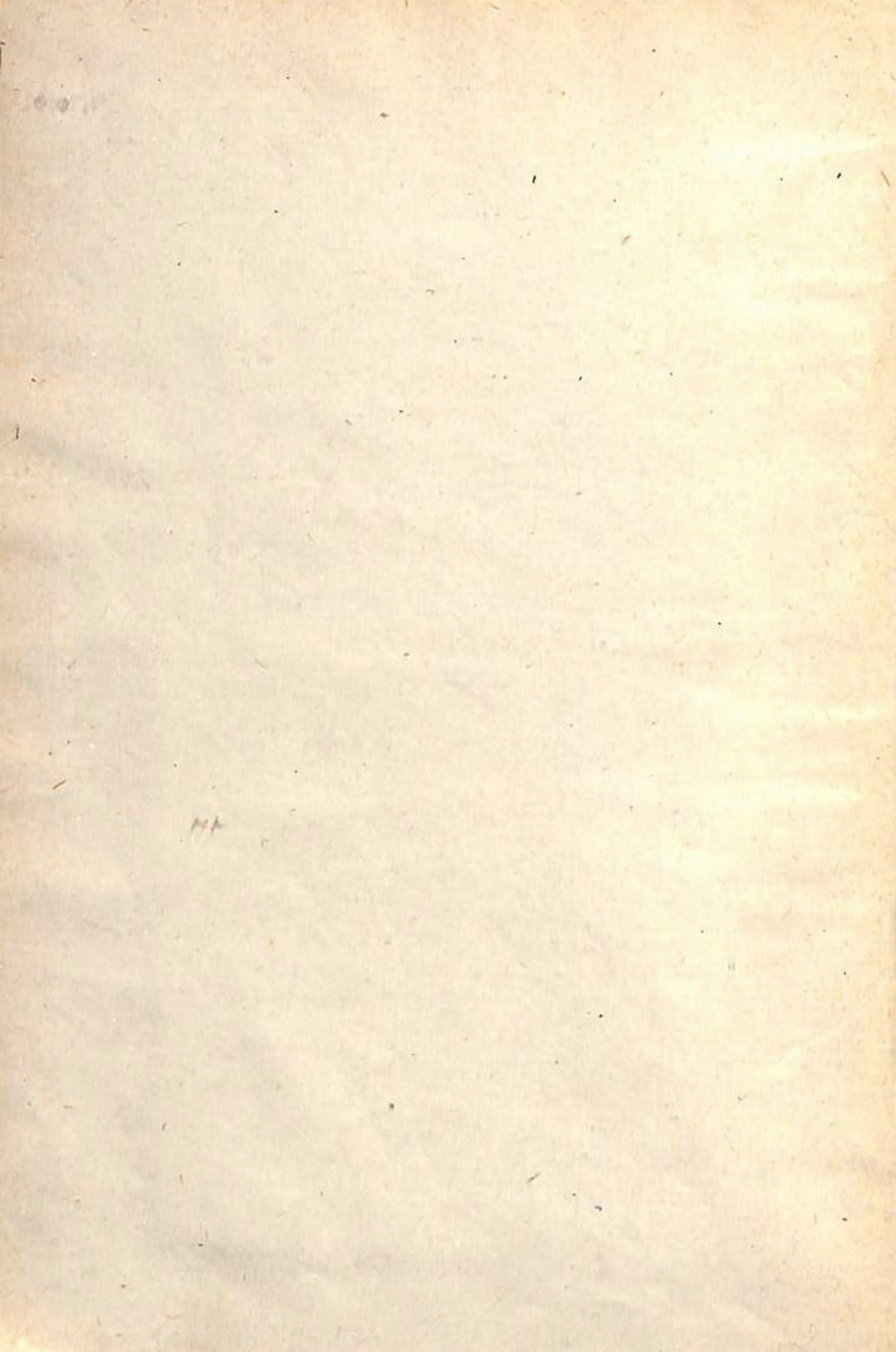
1-35

1-35 *Stroph. hirsutissima*

Phyllonoma:

1m. 50y.

ՀԽՍՀ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՅԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

891.99-13

L-35

ՅՏՈՒԳՎԱԾ Է 1961 թ.

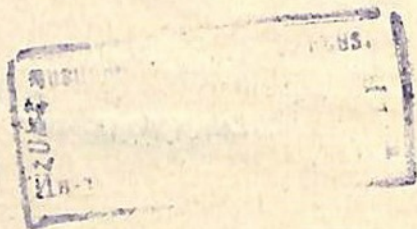
Լ Ե Ն Ի Ն Ը
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՖՈԼԿԼՈՐՈՒՄ

(ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ)

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ 1937

46462-056
A $\frac{I}{6219}$

2

3965

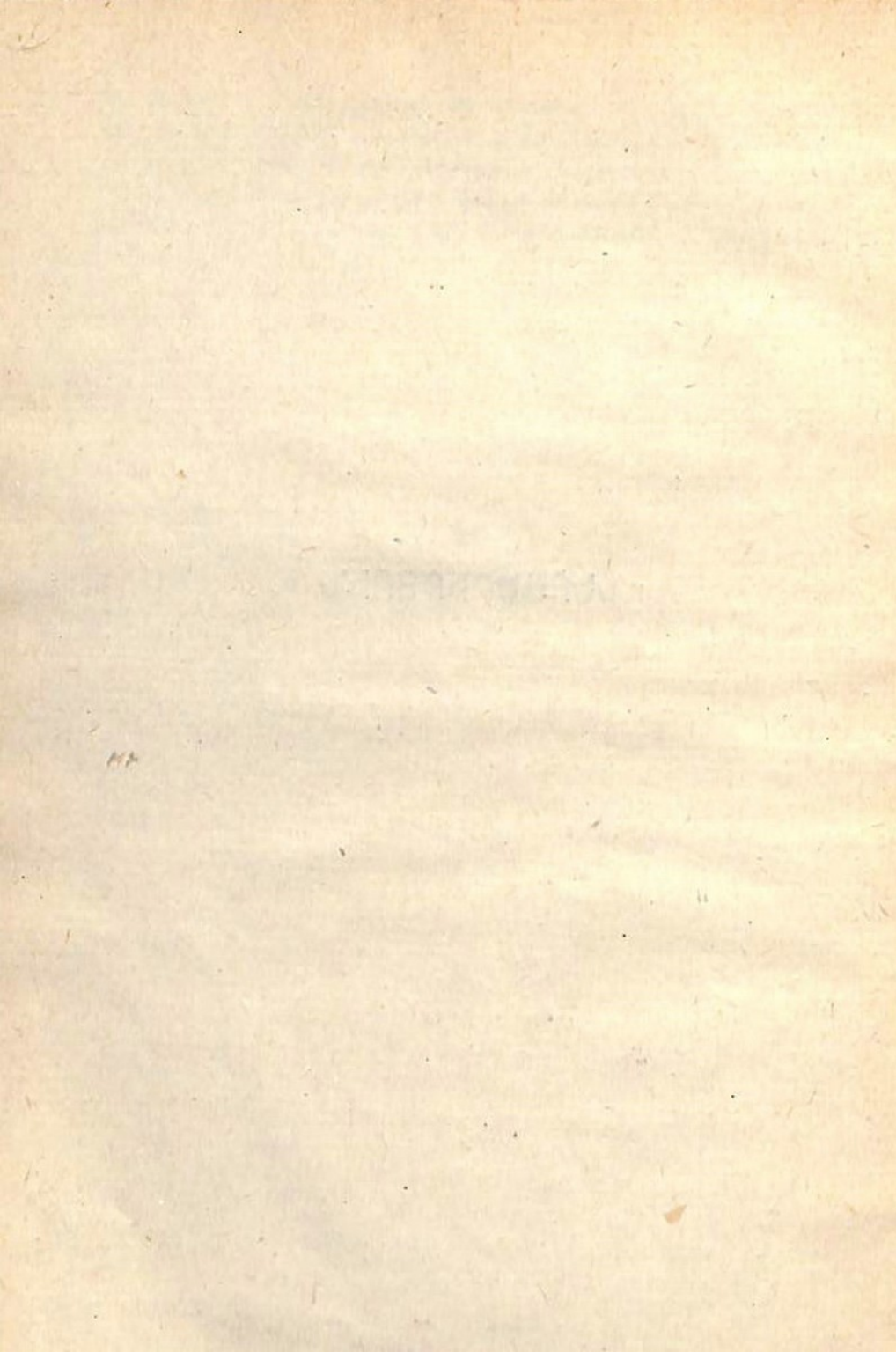
ԱՌԱՋԱԲԱՆԻ ՓՈԽԱՐԵՆ

Ներկա ժողովածուի մեջ ամփոփված են Հայկական ԽՍՀ Զան-
րապետութեան մի շարք շրջաններէց (Վաղարշապատ, Աշտարակ,
Կոտայք, Լենինական և այլն), վերջին տարիներս, Պատմութեան
և Գրականութեան Ինստիտուտի Ֆոլկլորիստ-բանահավաք Գ.
Թարվերդյանի կողմէց հավաքված Ֆոլկլորային նյութերը (Հա-
ւածո և արձակ) Լենինի մասին: Վերջիններիս մեջ բուն ժո-
ղովրդական «անանուն» ստեղծագործութեաններէ կողքին, դպրի
տեղ են գրավում նաև աշխատավորական խավերի ծոցից դուրս
յեկած գյուղական ինքնուս բանաստեղծները և աշուղները յեր-
կերը: Ձեական վորոշ տարբերութեաններ (լեզվի, վոճի, վոտա-
նավորի տաղաչափական կառուցվածքի և այլն) ունենալով հան-
դերձ, հիշյալ յերկու կարգի ստեղծագործութեանները (բուն «ժո-
ղովրդական» և «անհատական») ունեն մի ընդհանուր, միասնա-
կան բովանդակութեան: Նրանց բոլորի նյութն ել՝ աշխա-
տավոր մարդկութեան մեծագույն հանճարներից մեկի՝ Լենինի
կյանքն ու գործն է:

Այն չափով, վոր չափով՝ 1. մեր գյուղական ինքնուս բա-
նաստեղծները և աշուղները վերահիշյալ ստեղծագործութեաննե-
րը՝ հորինվելուց անմիջապէս հետո, չեն տպագրվել իբրև վերջին-
ներիս անհատական ստեղծագործութեաններ. 2. հիշյալ ստեղծա-
գործութեաններէց շատերը ժամանակի ընթացքում արտագրվե-
լով, անգիր արվելով կամ ծանոթ մի յեղանակի հարմարեցված
տարածվել են գյուղական մասսայի մեջ (այդ մասին մենք ու-
նենք բանահավաքի մի շարք գրավոր վկայութեանները), յեն-
թարկվել մշակման, խմբագրման՝ կրելով իրենց վրա կոեկտիվ
ստեղծագործութեան նկատելի կնիքը. 3. այդ ստեղծագործու-

թյունները մեջ արտացոլված են ժողովրդական լայն մասսաների—առաջին հերթին գյուղական չքավորության և կոլտնտեսականների հույզերն ու տրամադրությունները, մենք հարմար համարեցինք վերոհիշյալ յերկու կարգի ստեղծադործությունները միացնել մի ժողովածուի մեջ՝ «Լենինը հայկական Ֆոկլորում» ընդհանուր խորագրի տակ:

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

ԼԵՆԻՆԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՖՈԼԿԼՈՐՈՒՄ

Ժամանակակից հայկական ֆոլկլորը, Պորհրդային Մեծ Միութ-
յան բազմաթիվ ու բազմազգի ժողովուրդները՝ հետհոկտեմբերյան
շրջանի ֆոլկլորի նման՝ հարուստ է Հոկտեմբերյան Սոցիալիստա-
կան Հեղափոխության հանճարեղ առաջնորդ—Լենինին և Ստալինին
նվիրված բազմաթիվ ու բազմաժանր ստեղծագործություններով։
Առանձնապես առատ է այս տեսակետից խորհրդահայ ֆոլկլորի
քնարերգական բաժինը (ժողովրդական յերգեր)։ Վերջինիս մեջ
բազմակողմանի կերպով, ցայտուն դժերով և ռեալիստական ու
վառ պատկերներով արտացոլված է աշխատավոր մարդկության
մեծագույն առաջնորդներից մեկի կյանքն ու գործը։ Ժողովրդա-
կան ընդերքից դուրս յեկած բազմաթիվ անանուն յերգիչները,
կիսադրագետ աշուղներն ու գյուղական ինքնուս բանաստեղծ-
ներն իրենց «ջանիմաններում» ու «լեյկներում», աշուղական
«դաստաններում» և պարզ ու անսլանդճ վոտանավորներում,
բառ չեն խնայում փառաբանելու ու գովերգելու համար իրենց
սիրեցյալ առաջնորդին։ Լենինի անունը նրանց համար «բանցր»
է, խոսք ու զրույցը՝ «բաղցր», ինքը՝ «հույս ու ճար», «լուսավոր
աստղ», «մեծ մարդարե», «նաչարի պաշտպան», «չափազ լույս»,
«պայծառ ճրագ» և այլն։ Նա ոժտված է արտաքին ու ներքին
բազմաթիվ առավելություններով։ Լենինն ունի՝ «վարդ ջամայ»,
«վոսկի բերան», նման է բաղեյի («խարախուշ»), յերաշտի ժա-
մանակ յերկրագործ մարդու համար այնքան անձկալի, անձրեա-
բեր, բարի ամալի և այլն։ Ավելի ցայտուն են Լենինի ներքին
բարեմասնությունները՝ նրա խելքի, շնորհքի, ուժի և այլն նկա-

ըագրությունները Առաջնորդին նվիրված իր մի ընդարձակ յերգ—
դաստանի մեջ, որինսկի, լենինականցի 37 տարեկան կույր աշուղ
Նազուքը գովում է Լենինի՝ «մեծ» հոգին, «ծով» խելքն ու
շնորհքը, «բարի» խիղճը, նրա «հիթիբարն ու ինթիզարը», «զարբն
ու գորը»: Իսկ Արթիկի բանվոր, կիսագրագետ, ինքնուս բանասու-
տեղծ 39 տարեկան Ջուսուզ Գեվորգյանն իր «Լենինի յերգը»
վերնադրով վոտանավորում, բարձր է դնահատում դեկավարի
«անկեղծությունն» ու «ընտիր և ազնիվ հոգին», և այսպես շա-
րունակ:

Աշխատավոր հայ գյուղացին, վոր դարեր շարունակ հեծել է
սեփական ու ոտաբազդի բազմաթիվ ու բազմատեսակ հարստա-
հարիչներ իրունկի տակ, և «ծով աշխարհի» մեջ մնացել «ծաբավ»
վիճակում, մեծարում է Լենինին վորպես իրեն ազատարարի ու
փրկչի, հիացմունքով բացականչելով.

«Ասխարհի մե ծով եր,
Մենք մեջը ծառավ.
Լենինի գործերով՝
Տեսնեմ ինչ դառավ»:

Բովանդակալից պատկերներով ու պարզ բառերով նա տալիս
է շահագործող դասակարգերի բնաջնջման և աշխատավորների
ազատագրման համար Լենինի վարած պայքարի մի շարք ցայ-
տուն դրվագները.

«Լենի Բեք Բոխվա, գգիր,
Լենինո, Լենինո.
Քյասիբ ապրի, Բեգի իգին,
Լենինո, ջանինո»:

Կամ՝

«Պան, պան, պան, Լենին բաբա,
Նիկոլի գլոխն աղիւ,
Աղա—բեգեր բաղիւ,
Լավը վաս ջոկիւ, մաղիւ»:

Նույնպիսի պատկերներով ու նմանորինակ բառերով, աշխատավոր հայ դուռըացին մի առ մի նկարագրում է սոցիալիստական շինարարութեան՝ հին, «խորաբա» աշխարհը վերաշինելու և աշխատավորների համար բարեկեցիկ կյանք ստեղծելու ուղղութեամբ Լենինի կատարած մեծագույն գործերը.

«Եսին աշխարհ խառաբա,
Շենցուցիր, Եսին աբադ,
Զուգողի տունը բարբադ...»

Կամ՝

«Լենի հաշար Եսինց դախս,
Լենինո, Լենինո.
Բացեց փախիւր—փուսուբաց բախս,
Լենինո, ջանինո»:

Նա պատմում է այն մասին, թե ինչպես այս վերակառուցված նոր աշխարհում հին իշխողների ճշմարիտ—զգիւրի», «աղաբեզերի» փոխարեն, Լենինի շնորհիվ, այժմ, տեղ ու տնորեն են դառել յերբեմնի զրկվածներն ու արհամարհվածները, «նոքյաբներն» ու «սղմաթբյարները».

«Նոյար, խզմար սեր ին դառե,
Լենինո, Լենինո.
Մեկ մեկու բնգեր ին դառե,
Լենինո, ջանինո»:

Աշխարհը վերակառուցելուց, աշխատավորների նյութական դրութունն ապահովելուց և իշխանութեան ղեկը նրանց ձեռքը տալուց հետո, Լենինը ձեռնարկում է մաւսանների կուլտուր—կրթական մակարդակի բարձրացման, լուսավորութեան տարածման մեծ գործին: Նա ամենուր լիկկայաններ ու դպրոցներ է հիմնում, վորտեղ մատաղ սերնդի հետ սովորում և ուսում են առնում նաև հասակավորները.

«Սադ Եթուկներ բեկոլ մսաւ,
Լենինո, Լենինո.
Լիխկայաններ հուսում կիսան,
Լենինո, ջանինո»:

Տիրող դասակարգերի և վերջիններիս հլու կամակատար ըուրժուռ-ազդայնական կուսակցությունների կողմից տարբեր ժողովուրդների մեջ սերմանվող ազգային ատելության ու թշնամանքին վերջ ե տալիս Լենինը, ծավալուն պայքար ե տանում չլրացի և յեղբայրական ժողովուրդների մեջ ազգային համերաշխություն, համադրածակցություն և ամենամոտ մտերմական հարաբերություններ ստեղծելու համար: Ժողովրդական յերգիչը, վորն իր կաշու վրա զգացել ե հարկան ժողովուրդների մեջ վերուստ սերմանվող ազգային ատելության վողջ դառը հետևանքները, շատ բարձր ե դնահատում Լենինի մեծագույն դերը նաե այս հարցում:

«Սարբ ու կարբ դրեց մեջ ածխին,
Խային, րուբին ավայեացուց.
Աման Լենին, մաղաք Լենին»:

Մեր ձեռքի տակ յեղած լենինյան յերգերի մեջ ուշադրալ են նաե աշխատավոր կանանց, կոլտնտեսուհիների ստեղծագործությունները: Ամուսնու և աշխատանքի ընկերոջ՝ տղամարդու նման, աշխատավոր հայ գեղջկուհին ել իր յերգերում դրվատում ու գովաբանում ե Լենինին, նրա կյանքն ու մեծ գործը: Նա առանձնապես զգացված ե ու լերախտապարտ Լենինից, վորովհետե նա ազատել ե իրեն այն իրավադուրկ ու ստոր վիճակից, վորում գտնվել ե ինքը յերկար դարերի ընթացքում:

«Լենու մասսար մե ազասեց,
Կնիկ, մարբեաց խավսարեց.
Ցես մեռնեմ Լենու զակոնին,
Աման Լենին, մաղաք Լենին»:

Այսպես, աշխատավորական խավերի ծոցից դուրս յեկած նոր ժողովրդական յերգիչները, աշուղներն ու ինքնուս բանաստեղծներն իրենց ստեղծագործություններում՝ մեկիկ-մեկիկ արձանագրում են այն բոլոր նվաճումները, վոր ձեռք են բերել իրենք և իրենց նմանները Լենինի շնորհիվ:

Ներկա ժողովածույում զետեղված խորհրդահայ ֆուլկորի լենինյան յերգերի շարքի մեջ, թե իրեն դասակարգային հաղեց-

վածությամբ և թե դեղարվեստական արժանիքներով (հարուստ դեղարվեստական նկարագրություններ, պատկերավոր համեմատություններ, վառ մակդիրներ ու գունեղ ածականներ, տաղաչափական ձուլյ կառուցվածք) ուշագրավ տեղ ե գրավում *«Լենինին փառա»* վերնագրով լինող բազմակ վիպական յերգ-պոեմը: Վերջինիս մեջ եպիկական շնչով պատմված ե այն մեծ կոիվը, յոր մղել ե *Լենինը «քյասիրները»* գորքի գլուխն անցած՝ *«հյուսքած»* գորքի դեմ աշխարհը լսավսարական՝ դարձնելու նպատակով:

Լենինի կատարած մեծ գործերի և նրա միջոցով ձեռք բերված հոյակապ նվաճումների արձանագրման հետ, մեր ժողովրդական յերգիչներն ու բանաստեղծներն իրենց ջերմ սերն ու անսահման նվիրվածությունն են արտահայտել առաջնորդին, գովելով նրա ստեղծած՝ *«Լոմոսը»*, *«Խորհուրդը»*, *«գակոնը»*, *«դարա-գլխանը»*, նրա *«ինգիրքներին»*, մատաղ յեղել՝ նրա *«բախտին»*, *«ջանվար ջանին»*, *«պատկերին»* և այլն: Խորը անկեղծությամբ ու անմիջականությամբ են շնչում Լենինին նվիրված վերոհիշյալ ստեղծագործությունները մեջ ժողովրդական յերգիչների ու բանաստեղծների յերախտիքի տողերը:

«Մեք ունիմք մե լավ Լեհիկ,

Մեռնմ Լեհիկու դիհիկ.

Դիկ ր դիրակ անխախտ ի,

Մեռնմ Լեհիկու բախտին»:

Այս բոլորից հետո միանգամայն հասկանալի յե այն անսահման վիշտն ու խորը ցավը, յոր պատճառում ե ժողովրդական յերգիչներին, ինքնուս բանաստեղծներին ու աշուղներին Լենինի մահը, ազդակ դառնալով ավոռոսանքի ու կսկիծի բազմաթիվ անկեղծ ու ինքնաբուղիս բանաստեղծությունների հորինման.

«Աղխսների սիրք արունով լցվով,

Ես դարա-խաբար յերբ վոր յսեցին»:

Կամ.

«Յաման, ասվաղ ջան, ինչ գուում արի,
Խեղհի, նաչարի սիրք վառեցիր»:

«Եեղն, Ֆադիւր գեղացու հոգին փրկեցիր,
 Հագար ավստոս մեռաւ, դու մեր լավ Լեւոնն»:

Նման սրաառուչ տողերով անմահացնելով Լեւոնին հիշատակը ժողովրդական յերգիչներն ու բանաստեղծները, նրա մահվանից հետո, չեն դադարում ստեղծագործելուց, այլ նոր թափով և նորանոր յերգերով ու ձոներգներով սկսում են փառաբանել Լեւոնին «գործը տանող», նրա տեղը Քերէլի պէս՝ Կանգնած, Քլավաշակերտ», ժողովրդի հայր և առաջնորդ Մեծ Ստալինին, վորին նվիրված ժողովրդական ստեղծագործությունները շուտով կը հրատարակվի առանձին գրքով:

~~450~~
3965 28724

3965

A $\frac{I}{6219}$

ԼԵՆԻՆԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ՖՈԼԿԼՈՐՈՒՄ

Լ Ե Ն Ը Ն Ո Ւ Խ Ա Ղ

Լենի եկալ ինչըիս պաղէ,
Վայ լե, լե, լե, լե.

Մե ազատեց շատ սթամե,
Վայ լո, լո, լո, լո:

Լենի վոր կա՝ մեկ թավատ եր,
Վայ լե, լե, լե, լե.

Լենու կնոճեր անլաթ եր,
Վայ լո, լո, լո, լո:

Լենու արած շատ իրալ եր,
Վայ լե, լե, լե, լե.

Լենու կնոճեր հախշարք չալ եր,
Վայ լո, լո, լո, լո:

Լենու զորք եր կարմիր պանակ,
Վայ լե, լե, լե, լե.

Քսմազ ին ամմեն ժամանակ,
Վայ լո, լո, լո, լո:

Լենու շնուխք պիբեց մեզի,
լե, լե, լե, լե.

Լենու պիբած մե կոլխոզ ի,
Վայ լո, լո, լո, լո:

Արժի հախշրի—դունյի մալին
Վայ լե, լե, լե, լե.

Լենու պիբած՝ Շիրկանա ի,
Վայ լո, լո, լո, լո:

Մենսիմ ինու վարթ ջամալին,
Վայ լե, լե, լե, լե.

Լենու հաշկեութ ի Ըստալին,
Վայ լո, լո, լո, լո:

Ասեւ և Ականցի պառազ Նուբար Խնուրյանք, ծնված 1872 թ.

ՍԱՎԵՏԻ «ԼԵ-ԼԵ»-Ն

Ղուզիդաղը¹⁾ եկավ ձունը,
Կեցցե Լենինի անունը.
Յար, յար, Ելու յար,
Թեւու յար, յար անուշ:

Սարի վրա շինենք շենքը,
Կեցցե Լենինի որենքը.
Յար, յար, Ելու յար,
Թեւու յար, յար անուշ:

Ավել արի, ելավ թողը,
Կեցցե Լենինի կոլխողը.
Յար, յար, Ելու յար,
Թեւու յար, յար անուշ:

Փոխվել ա աշխարք ալամը,
Կեցցե Լենինի զալամը.
Յար, յար, Ելու յար,
Թեւու յար, յար անուշ:

1) Լեռան անունն է:

Կարմիր տրոշակի գունը,
Կեցցե՛ Լենինի կոմունը.
Յար, յար, Ելու յար,
Թե՛լու յար, յար անուշ:

Ջուր տարա, լվացի պուրթը,
Կեցցե՛ Լենինի խորհուրդը.
Յար, յար, Ելու յար,
Թե՛լու յար, յար անուշ:

Ջալից կըտրի, պերի փետը,
Կեցցե՛ Լենինի սավետը.
Յար, յար, Ելու յար,
Թե՛լու յար, յար անուշ:

Երեվանու պերին աղը,
Ընեմ Լենինի մատաղը.
Յար, յար, Ելու յար,
Թե՛լու յար, յար անուշ:

Ասե՛լ և Համգաչիմանցի Յեղիսաբեթ Գեվորգյանը, լսե՛լ և ու-
րիշները:

Լ Ե Ն Ո Ւ Խ Ա Ղ

Լենու մաստաբ մեզ աղատեց,
Կնիկ, մարթերաց խավորեց.
Յես մեռնեմ Լենու զակոնին,
Աման Լենին, մաղանթ Լենին:

Սարք ու կարք տրեց մեկ աշխրին,
Չորնին տվեց ուսում.
Խային, թուրքին ախպերացուց,
Աման Լենին, մաղանթ Լենին:

Քամին կու գեր, ի՜նչ անուշ եր,
Լենին եկավ խարախուշ եր.
Շուն տաշնակաց պանը պոշ եր,
Աման Լենին, մաղանթ Լենին:

Չուրը կու գեր պարցր սարեն,
Լենին խաբար եր մեր հալեն.
Ենիկ մեզի հռչա ու ճար ի,
Աման Լենին, մաղանթ Լենին:

Արեւի ծաթեց տմբի ծերին,
Լենին մեղի եկաւ տերեն.
Ամեն պարի մե կը պիւրի,
Աման Լենին, մաղանթ Լենին:

Լենի վոր կա, շափաղ լոս եր,
Քանսըբաց խեյրին կը խոսեր.
Աշխարք խափասարկան կուզեր,
Աման Լենին, մաղանթ Լենին:

Սարից կու գեր բալլա-պորան,
Մեր Լենին եր վոսկի պերան.
Դուշմընի տուն տառնա վերան,
Աման Լենին, մաղանթ Լենին:

Մեր Լենու անուն պարցը ի,
Խոսկ ու զրուցը քաղցը ի.
Թող դուշման նստի, լոց ընի,
Աման Լենին, մաղանթ Լենին:

Լենուն մատաղ ընի Սումբոն,
Ճժուկներս կուշտ, կը խնդան,
Ենու ջանվար ջանին դուրբան,
Աման Լենին, մաղանթ Լենին:

Ասել և Արթիկում վերաբնակված բնիկ Ականցի Սումբոն
(Մեջատ), ծնված 1896 թ. լսել և ուրիշներէց:

Մ Ը Ր Խ Ա Չ Ո Յ Ի Խ Ա Վ

- Տղան խաչո, բաթրանք խաչո,
Քն խին փոստե փափաղի տեղ,
Կլխիտ տրած ետ շափախկեն,
Վնիլ ի տվե, վնիլ ի տվե:
- Կլխիտ տրած ետ շափախկեն,
Լենին ի տվե, Լենին ի տվե:
- Տղան խաչո, նոքն'ը խաչո,
Քն ջընդըռն արխաղի տեղ,
Վրիտ թնգն ետա ֆոխնջ,
Վնիլ ի տվե, վնիլ ի տվե:
- Վրիտ խնքնի թնգն ֆոխնջ,
Լենին ի տվե, վնիլ ի տվե:
- Տղան խաչո, ֆաղիը խաչո,
Քն քըրքըրված արայի տեղ,
Վրիտ մահուդ ետա փաթո,
Վնիլ ի տվե, վնիլ ի տվե:

— Տն, չէս կիտի՝ վնվ ի տվե,
Լենին ի տվե, վնվ ի տվե:

— Տղն Խաչո, յեթը՛մ Խաչո,
Քն կաղիլե մեշկապի տեղ,
Սեռսուփ, խոռոտ ետա կոտին,
Վնվ ի տվե, վնվ ի տվե:

— Կապած սեռսուփ կարմիր կոտիս,
Լենին ի տվե, Լենին ի տվե:

— Տղն Խաչո, քնս՛րփ Խաչո,
Քն քմմուր շապիկ-թըմբընի տեղ,
Ետ փաթըսղա չամաշուրներ
Վնվ ի տվե, վնվ ի տվե:

— Իմ փաթըսղա չամաշուրներ
Լենին ի տվե, վնվ ի տվե:

— Տղն Խաչո, չըփլնի Խաչո,
Քն փաթավա տրեխներաց տեղ,
Ետա վզնով սեվ սապոքտեր
Վնվ ի տվե, վնվ ի տվե:

— Ետա վզնով սեվ սապոքտեր
Լենին ի տվե, վնվ ի տվե:

— Տղն Խաչո, յեսը՛ր Խաչո,
Քն լըկըված չափ լեզվի տեղ,
Ետա թրաշ, ճարտար խոսքեր,
Վնվ ի տվե, վնվ ի տվե:

— Ետա թրաշ, ճարտար խոսքեր,
Լենին ի տվե, վո՞վ ի տվե:

— Տղա Խաչո, խորած Խաչո,
Քի՞ անտաշ, զրո շարժումի տեղ,
Ետա ոսըմ, կիտնակըթոն
Վո՞վ ի տվե, վո՞վ ի տվե:

— Ետա ոսըմ, կիտնակըթոն
Լենին ի տվե, վո՞վ ի տվե:

Ասել և Ականցի Զանո Գրիգորյանը, ծնված 1906 թ.: Յերգն
ունի հատուկ յեղանակ. շատ տարածված և Գառնիի յենթաշրջանի
դյուղերում:

Պան, պան, պան, Լենին բարա,
Մենշևիկի փախալ, գնաց,
Տաշնակը յետ չմնաց.
Դու հասցուր մեզ շոր ու հաց:

Պան, պան, պան, Լենին բարա,
Հարստներ մտան ծակը,
Տերտերներն ել քամակը,
Եդ դու յես մեր քամազը:

Պան, պան, պան, Լենին բարա,
Նիկոլի կլոխն աղիր,
Աղա-բեգերը թաղիր,
Լավ ք վատ ջոկիր, մաղիր:

Պան, պան, պան, Լենին բարա,
Խին աշխարհը խարաբա
Շենցուցիր, շինիր աբադ,
Զուգողի տունը բարբադ:

Ասել և Գյուլեցի (Կոտայք) սեվագործ բանվոր Հայրո Պեա-
րոսյանը, ծնված 1896 թ., լսել և ուրբիշներից:

Լ Ե Ն Ի Ն Ի Յ Ե Ր Գ Ը

Թել եմ մանուկ, կան ունի,
Մեռնեմ Լենու կանոնին.
Կանոնիտ մատաղ, Լենին ջան, ջան,
Անուշիտ մատաղ, Լենին ջան, ջան:

Պարակ անձրեկ կը կաթի,
Մեռնեմ Լենու սրճաթին.
Սճաթիտ մեռնեմ, Լենին ջան, ջան,
Անուշիտ մեռնեմ, Լենին ջան, ջան:

Աշկըս ընկալ սհաթին,
Մեռնեմ Լենու բուսաթին.
Բուսաթիտ մեռնեմ, Լենին ջան, ջան,
Անուշիտ մեռնեմ, Լենին ջան, ջան:

Ծեն տամ աշխար ալամին,
Մեռնեմ Լենու դալամին.
Ղալամիտ մեռնեմ, Լենին ջան, ջան,
Անուշիտ մեռնեմ, Լենին ջան, ջան:

Թեև կծկեր եմ կաթին,
Մեռնեմ ըոյին ու ըաժին.
Բո ըաժին մեռնեմ, Լենին ջան, ջան,
Անուշիտ մեռնեմ, Լենին ջան, ջան:

Արի եթանք մեր եքին,
Մեռնեմ Լենու դիւաքին.
Դիւաքիտ մեռնեմ, Լենին ջան, ջան,
Անուշիտ մեռնեմ, Լենին ջան, ջան:

Ասել և Ալջափաղցի սեփադորժ բանդոր Խերան Մկրտչյանը,
ծնված 1904 թ., լսել և ուրիշներին:

Պճիճ կեղին տրեց զակուն,
 Լենինո, Լենինո.
Մեռնեմ մեր Լենու խոքուն,
 Լենինո, ջանանինո:

Նոքար, խզմաթ տեր ին տառե,
 Լենինո, Լենինո.
Մեկ-մեկու ընդեր ին տառե,
 Լենինո, ջանանինո:

Սաղ ճժուկներ ըշկոլ մտան,
 Լենինո, Լենինո.
Լիխկայաններ հուսում կ'իտան,
 Լենինո, ջանանինո:

Լենի հաշխար շինեց տրախտ,
 Լենինո, Լենինո.
Բերեց քստիր-քստուբաց բախտ,
 Լենինո, ջանանինո:

Լենի քշեց քնիսկա, գզիբ,
Լենինո, Լենինո.

Քնսիր ապրի, քեզի իզին,
Լենինո, ջանինո:

Լենի հաշխար շինեց խալսար,
Լենինո, Լենինո.

Լենի ունի քնր ը քնսար,
Լենինո, ջանինո:

Ասել ե Դշլադ դյուղացի (Նոր-Բայագետի շրջան) Զարո Առա-
քելյանը, ծնված 1904 թ. բանվորունի յե. լսել ե ուրիշներից:

Լ Ե Ն Ի Ն Ի Զ Ա Ն Ի Մ Ա Ն

Ըստուի վըրի զինին,
Բոյիդ մեռնիմ,
Կեցցե մեր ընկեր Լենին,
Յարն անուշ:

Ըստուի վըրի մանած,
Զանիդ մեռնիմ,
Խմենք Լենինի կենաց,
Յարն անուշ:

Թիվիտա բերին դանակ,
Հողուդ մեռնիմ,
Կեցցե մեր կարմիր բանակ,
Յարն անուշ:

Կլոր արաք գարի յա,
Բոյիդ մեռնիմ,
Կոմսոմոլի տարի յա,
Յարն անուշ:

Զերիցս հանի նազան,
Բոյիդ մեռնիմ,
Փշաներ դաշնակցական,
Յարն անուշ:

Կլոր արտը կորեկ ա,
Ջանիդ մեռնիմ,
Կոմունիստի որենք ա,
Յարն անուշ:

Ասեկ և Ապարանցի շքնի կույր յերգչունի Զերիդ Դավթյանը,
Յնված 1916 թ.:

ԼԵՆԻՆԻ ԽԱՂԸ

Լենինի սալընն եկավ,
Քանար-քանարն ուրախացավ,
Համփա-հարուստ նստավ լացավ,
Մեր Լենինի ջանին մատաղ,
Ուր գնորն-գիվանին մատաղ:

Քատրակները վերցրին կեղը,
Հարուստ կրկնիտ թափավ խողը,
Կնյեր խառար խորրա կողը.
Մեր Լենինի հոքուն մատաղ,
Ուրա ինգերքերին մատաղ:

Մավղերխաներ ելան թաղի,
Կեղից ճըղին, դե հն վաղի.
Զաթի վազել ձեզ կը սաղի.
Մեր Լենինի ջանին մատաղ,
Ուր գեվիթ-դալամին մատաղ:

Ասեկ և Ն.-Բայազետցի Զրլչիկ Առաքելյանը, ծնված 1906 թ.:

Լ Ե Ն Ի Ն Ի Ջ Ա Ն Ի Մ Ա Ն Ը

(Փող. սլաքերգ)

Դերեաի ձորի տակը,
Ախչի արի մեր բակը:
Մեզի փրկեց, մեզ ազատեց,—
Լենինը, Լենինը,
Դուռ, ջափահիլ, յազուլթ, մառջան ա գինը, ուր գինը:

Յարս թամբին ա մացել,
Աչքս ճամփին ա մացել.
Բուրջուայից մեզ ազատեց,—
Լենինը, Լենինը,
Բերեց նորը, քշեց խավարը, հինն ու հինը:

Յար ջան, արեվիտ մատաղ,
Կանաչ տերեվիտ մատաղ.
Նիկուլիցը մեզ ազատեց,—
Լենինը, Լենինը,
Դուռ, ջափահիլ, յազուլթ, զմբուլթ ա գինը, ուր գինը:

Սարերի սինձն ի՞նչ ա,

Կաթնովի պրինձն ի՞նչ ա.

Դառդ ու զամից մեզ ազատեց,—

Լենինը, Լենինը.

Մեզ ազատեց, մենք ել գիտենք ուր գինը, ուր գինը:

Յես սիրել եմ, յես կ'առնեմ,

Խոսք ու զրիցն ի՞նչ ա.

Դառդ ու ցավից մեզ ազատեց,—

Լենինը, Լենինը.

Բանվոր, գեղացին լավ գիտե ուր գինը, ուր գինը:

Ախչի ջան, հուր ես, մուր ես,

Յես ծարավ եմ, տու ճուր ես.

Մեզ ազատեց, մեզի փրկեց,—

Լենինը, Լենինը.

Մեզ ազատեց, մենք ել գիտենք ուր գինը, ուր գինը:

Համփարցման իրիկունը,

Յես եկել եմ, տու ռւր ես.

Ցավից, դառդից մեզ ազատեց,

Լենինը, Լենինը.

Ցավից փրկեց, կեցցե՛ք ուրան անունը, անունը:

Մանեսից լալ եմ պերել,

Խաս դեյրա, շալ եմ պերել.

Մեզի փրկեց, մեզ ազատեց,

Լենինը, Լենինը.

Մեզի փրկեց, կեցցե՛ք ուրան անունը, անունը:

Ասեկ և Լուսեցի Սարգիս Ճլոյանը, ծնված 1890 թ., լսել և
աւրիչներէց:

ԼԵՆԻՆՈՒ ԽԱՂ.

Խեղճ ու նաչար շատ լաց արին,
Նիկոլ¹ ընդավ, աշկ սլաց արին,
Ետ վճն արեց, ետ վճն արեց,—
Ետիկ զըմմեն Լենին արեց:

Պետրպոլա² եկավ լուռը,
Կարթին դիվանխանի գուռը,
Ետ վճն արեց, ետ վճն արեց,—
Ետիկ զըմմեն Լենին արեց:

Ֆալերներաց ծաթի արեւի,
Զանգինքերաց սրըն ի սեւի,
Ետ վճն արեց, ետ վճն արեց,—
Ետիկ զըմմեն Լենին արեց:

¹ Նիկոլայ II ցարը:

² Պետրոսով - Պետերբուրգ - Պետրոգրադ - Լենինգրադ:

Կունեյ սարը պունեց զոշուն,
Խմբապետքեր տառցեր ին շուն.
Ետ վոն արեց, ետ վոն արեց,—
Ետիկ զըմմեն Լենին արեց:

Ուզուն թալեց իրեք դեխից,
Խմբապետքեր փախան կեղից.
Ետ վոն արեց, ետ վոն արեց,—
Ետիկ զըմմեն Լենին արեց:

Քեղարթա սարը դուման եր,
Բալշևիք կրակի նման եր.
Ետ վոն արեց, ետ վոն արեց,—
Ետիկ պուլոր Լենին արեց:

Բալշևիք եկավ գգակ-պոպոզ,
Խմբապետներին պըռներ ի մոզ.
Ետ վոն արեց, ետ վոն արեց,—
Ետիկ զըմմեն Լենին արեց:

Խընդոն¹ ասեց.—Մեր պոն ի դուր,
Թողեք փախենք դըխ Զանգազուր.
Ետ վոն արեց, ետ վոն արեց,—
Ետիկ զըմմեն Լենին արեց:

Աստուշ² ասեց.—Զիմ թալած մար,
Իմալ թորկեմ, փախնիմ իմալ...

¹ Մաուգերիստ դաշնակ խմբապետ:

² Պառնեցի մաուգերիստ խմբապետ:

Ետ վո՞ն արեց, ետ վո՞ն արեց, --
Ետի պուլտը Լենին արեց.

Ասեի և 69 տարեկան անդրադեա պուլտացի Պետրոս Շիրոյանը
(բնիկ Բաշ-Կալայի շրջանից): Շատ և յերդվում հոտայքի շրջա-
նում. հորինողն անհայտ է:

Լենին ասավ,—Կըտամ ծե խաց
Ընցած որեր անդարց գնաց.
Տաշնակ մնաց բերանը բաց,
Յես Լենինու բախտին մեռնիմ:

Լենին զրկեց իրա զորքը,
Կտրեցին գաշնակի քթքը.
Յովից ազատվեց աշխարքը.
Յես Լենինու բախտին մեռնիմ:

Լենին եկավ մե թաքավոր,
Քասիր դառցավ բախտավոր:
Ոմբապետներ կանչին հավար.
Յես Լենինու բախտին մեռնիմ:

Լենին բերավ բալշեվիկը,
Մեկ ել տեսանք տաշնակ չկա.
Ինչ լավ ա վոր տաշնակ չկա.
Յես Լենինու բախտին մեռնիմ:

Լենինը մե տվալ կոլխող,
Տաշնակներ քանց շահմար ոյ,
Դշեց խրկեց սատանի ծոյ,
Յես Լենինու բախաին միմնիմ:

Ասի և Նոր-Բայազետի, Նոյիմ Սլոմյանը, ծված 1915 թ.,
բանվորունի Դսերում:

Մենք ունինք մեկ լավ կենին,
Մեռնիմ կենինու գինին.
Դին ը դիրադ անխախտ ի,
Մեռնիմ կենինու բախարին:

Բախտ ու իղբալը շատ ի,
Մեր կենինը մեկ խատ ի.
Մեկ խատ պայծառ ճրաք ի,
Թո դուշմանը արաքի:

Տբաքի, վով չի ուզի,
Մեր կենինը մեկ լուս ի.
Լուսավորեց աշխարքը,
Կեցցե կենինի փառքը:

Փառք ը պատիվ շատ ըլնի,
Մեր կենինը մեկ խատ ըլնի.
Մեկ խատ խաղարի մեչին,
Կուլակն աղարի մեչին:

Աղար-բեղար կուլակին,
Մեռնիմ կենինու կտակին:

Ֆրեկ բատրակ եյի,
Եսոր—գատաւոր,
Լենինի խոսքերով,
Դարձա բախտաւոր.
Խոսքերիտ մատաղ, Լենին ջան, խոսքերիտ.
Գործերիտ մատաղ, Լենին ջան, գործերիտ:

Հարուստը կապել եր
Մեր ճար ու ճամփին,
Հող ու զաւրդ խլել՝
Զափթել եր ամին.
Զորքերիտ մատաղ, Լենին ջան, զորքերիտ.
Գործերիտ մատաղ, Լենին ջան, գործերիտ:

Աշխարհը մե ծով եր,
Մենք մեզը ծարաւ.
Լենինի գործերով,
Տեսնա՞ք՝ ինչ տառաւ:
Գործերիտ մատաղ, Լենին ջան, գործերիտ.
Փորցերիտ մատաղ, Լենին ջան, փորցերիտ:

Աղքատ, չքավորը
Որ~արեմ տեսավ,
Հարուստը խեղճացավ,
Որը սեւ տեսավ:
Պատվերիտ մատաղ, Լենին ջան, պատվերիտ~
Պատկերիտ մատաղ, Լենին ջան, պատկերիտ:

Ջավահիր անուն
Սպրի հավիտյան,
Գործ, աշխատանքատ
Միշտ անխափան:
Գործերիտ մատաղ, Լենին ջան, գործերիտ,
Խոսքերիտ մատաղ, Լենին ջան, խոսքերիտ:

Ասեւ և Ղուլաչեցի Սերոբ Նաղշարյանը, ծնված 1909 թ.
լսեւ և համազյութայի աղջիկներէն:

Լենի շափաղ քանց արեմ,
Մեր Լենուն շատ, շատ պտրեմ.
Հեյ-Չան, Լենուն շատ պտրեմ,
Կարմիր Լենուն որ-արեմ:

Լենու սալը վոր առանք,
Յոխսուլի սիրտ պայծառավ.
Պանակ մե երկիրն առավ.
Կանչին՝ մեր Լենի հուռն:

Լենի յոխսուլի տերն ի,
Անուշ Լենի մեր խերն ի.
Մե իղբալ ենու ծեռն ի,
Վոն քեշ իրիշկա, մեռնի:

Լենի հոքմեց զկարմիր որդու,
Եսաց.— Զարկ, ետ հաշխար շուռ տու.
Բոլ ի, եսաց, մե տանջեցին,
Որ, ապրուստից զրկեցին:

Լենի խեծով ուրան զռաթ,
Սաղ հաշխար ենու մնաց մաթ.
Նիկուի, բուրջըվի մեչը,
Նցկեց զուլումը ը դիամաթ:

Լենի մեկ քաջ խզիթ է,
Պանակ ենու ոքնական պիտի.
Բուրջըվի որդուն ջարթեց,
Մե ենորից ազատեց:

Լենի խին հաշխար շուռ խպե,
Մեզի պանի լուռ խպե.
Մեր Լենու բաժին զուրբան,
Բուրջըվին մըրմուռ խպե:

Ուռտտամի-Ջալ¹ Լենի,
Ըսկանդար-զուլար² Լենի.
Հաշխարի փրկիչ Լենի,
Մեզի ազատիչ Լենի:

Ասել ե քնիկ Ղամբըլու ղյուզի բնակչու հի Նազո Բադեչյան-
նը, ծնված 1899 թ.: Ներկայումս ապրում ե Վաղարշապատում:

¹ «Շահ-Նամե»-յի հերոս, Իրանի փահլավան Ջալի վորդի
Ռուստամ:

² Ալեքսանդր Մակեդոնացին—զարձեկ ե արեւելյան ժողո-
վուրդների վիպական հերոսը:

Գնանք սուրի քամակը,
Կեցցե՛ կարմիր պանակը.
Մեր Լենինը, մեր Լենինը մի հատ ա, մի հատ ա,
Մեր դառդերը, մեր ցավերը փարատա, փարատա:

Ճուրն առա յեւա դուզը,
Կեցցե՛ կարմիր կոլխոզը.
Ըստալինը, Ըստալինը սողալատ ա, սողալատ ա,
Խեկավար ա, միշտ հախտող ա, անպարտ ա,
անպարտ ա:

Հախարից պերի խիճը,
Կեցցե՛ մեր քաջ պիճը.
Կալինինը, Կալինինը հառաչ ա, հառաչ ա,
Մեր թշնամին, մեր թշնամին թող հաչա, թող հաչա:

Ել ինչ կանենք հավատը,
Կեցցե՛ կարմիր սավետը.
Վարաշիլով, Վարաշիլով շատ քաջ ա, շատ քաջ ա,
Չար թշնամուն չիտա ճամփա ու մաջալ, ու մաջալ:

Կլոխա կապի շալը,
Կորչի թող կապեալը.
Մեր Լենինը, մեր Լենինը մի հատ ա, մի հատ ա,
Մեր ցավերը, մեր դառդերը փարատա, փարատա:

Առել ե Դիլիջանցի Սըբուհի Վարդանյանը, լսել ե 1931 թ.
Շամշադինցի Գեղորդից(?). յերգի հորինողն անհայտ ե:

Լ Ե Ն Ի Ն Ի Յ Ե Ր Գ Ը

Լսեք պատմեմ իրականից,
Թե իսկը ով եր Լենինը.
Հասկացող եր ամեն բանից,
Շնորքի ծով եր Լենինը:

Ծով խելքովը աշխարհ չափեց,
Ինչքան ճիկ ու ջանքեր թափեց,
Թշնամին տեսավ սարսափեց,
Ընդերներով եր Լենինը:

Ընդերներով շատ-շատ տարի,
Աշխատեցին ժիր ու արի.
Մեծ հոքի յեր, խղճով բարի,
Շատ անուշով եր Լենինը:

Անուշը պայծառ ու մեծ եր,
Լուս տվող կրակ ու բոց եր.
Բարի, մարթասեր, անկեղծ եր,
Եհտիրարով եր Լենինը:

Եհտիւբարով քաջ խեղձար,
Գտաւ բանւորին դեղ ու ճար.
Շատ հոքսեր քաշեց անհամար,
Ինթիզարով եր Լենինը:

Ինթիզարը առաւ գործով,
Իմաստուն, խելացի, փորցով.
Սաղ թշնամիքը թափեց ծով,
Զարբ և զոռով եր Լենինը:

— Զառբըս զոռ, բանւոր, գեղացի,
Ասաւ, թեզ արա միացի.
Բոլոր աշխարհը տիրացի.—
Այսպես խոսող եր Լենինը:

Խոսող եր, խոսքերը անգին,
Շուռ տվեց աշխարհը իր հանգին.
Շինելով նորը, քանդեց հին,
Հինը կործանող եր Լենինը:

Կործանեց ուժեղը, չարը,
Վեր քարին չթողեց քարը.
Կարվեց բուրջույի ճարը,
Խիստ հետեւող եր Լենինը:

Հետեւեց, յերկիրը շինեց,
Անապատները ջուր անցուց.
Ծովը ծովի հետ միացուց,
Քաջ աշխատող եր Լենինը:

Աշխատողին պառծանք լինի,
Հետևիլողներին կյանք լինի,
Ն ա զ ու ք, խոսքերը թանգ լինի,
Արժանավոր եր Լենինը:

Ասել և կույր աշուղ Քյամալ Ֆեկրյանը, ծնված 1901 թ.,
Ֆենինականի շրջանից, աշուղական անունը Նազուր և:

Լ Ե Ն Ի Ն Ի Յ Ե Ր Գ Ը

(Նրա մահվան առթիվ)

Լենինը մի լուս եր, եկավ ու անցավ,
Իրա խոսք ու կոռծը աշխարքը լցվավ.
Քանց լուսավոր աստղ փայլեց ու անցավ,
Ափսոս քեզի, ափսոս, աննման Լենին:

Արեւելք, արեւմուտք, հարավ ու հուսիս,
Ամեն տեղ տարածվեց քո վառ փառքի լիս.
Տո՛ւ յես մեծ մարքարե, փրկող ամենքիս,
Ափսոս, հազար ափսոս, աննման Լենին:

Տու ամբողջ յերկրի փոխեցիր կարքը,
Շուռ տվիր կլխիվեր, սահմանիւր վարքը.
Աշխարհ աշխար հասավ քո անվան փառքը,
Ափսոս, վոր մահացար, մեր ընկեր Լենին:

Թշնամի ազգերը ընկեր շինեցիր,
Զրկված պանվորներին առաջ քաշեցիր.
Խեղճ, ֆաղիր գեղացու հոքին փրկեցիր,
Հազար ափսոս մեռար, դու մեր լավ Լենին:

Ասեկ ե խոյեցի Լեփոն Լեվոնյանը, ծնված 1898 թ. գրի՛ առ -
նելու ժամանակ բանվոր եր Արթիկում: Ասեկ ե ուրիշներէց:

ԼԵՆԻՆԻ ՅԵՐԳԸ

Ուժեղն աշխարհը տիրել եր,
Զրկել, քանդել, ավիրել եր.
Զուր անգորին կերել եր,
Վոր մեկը ասեմ, Լենին:

Շուրա դըր սանըն քանըն,
Դուդ դըր դարա-դիվանն.
Ինչալահ գորդըխ սանըն,
Մե մին թարաղըն, Լենին:

Քանի կար աղքատ, հարուստ,
Զեյինք գտնի հաց ու հաքուստ.
Գեղացին չունեի ապրուստ,
Զեռը շատ պակաս եր, Լենին:

Վարդարաբան հար նովրադա,
Հալխորդըն խան, բեյ վա ադա.
Իթ զանգինի զուլյամադա,
Հույի վարին զազդըն Լենին:

Յավեր ենք քաշել անհամար,
Հաշիւ արա, թվի, ջամ ար.
Արթարության կոռծի համար,
Ո՞վ ինչ պետք ա ասի, Լենին:

Քեչտի դուլա, յաղմուր յաղա,
Շաք դռնամիշ դուլլի բաղա,
Փռթունադան դուռթումաղա,
Շուրա ֆարման յաղըն, Լենին:

Գալդ բարի, հաղար բարի,
Մնա, ապրիր, շատ-շատ տարի,
Մենք քեզ հետ ենք, ուժդ լարի,
Նպատակիդ հասիր, Լենին:

Գորմիսսան դունայի-դամ,
Սանա մայիլ ջումլի ալամ.
Ո՛ր գուն ոսլա դալըն թամամ,
Բիթսըն հար մուրաղըն, Լենին:

Ասել ե բնիկ Հին-Նախիջևանցի, Արթիկի բանվոր Չուժշուդ
Գեվորգյանը, ծնված 1895 թ.:

Լ Ե Ն Ի Ն Ի Յ Ե Ր Գ Ը

Լենինի արարքը աշխարհ պատեց,
Շատին խառկացուց, հոգի ջան, շատին խրատեց:

Ճշմարիտ խոսքով, հարազատ մտքով,
Իր ծով խելքով, հոքի ջան, մեզի ազատեց:

Նիկոլին քցեց, ուր հերն անիծեց,
Բուրժուալին լծեց, հոքի ջան, սեղմեց, խրատեց:

Աշխարհ աշխար, ծովե ծով անցավ,
Վճրքան տանջվեցավ, հոքի ջան, մինչ մեզ ազատեց:

Սուրբ կրոնը թույն, ասկի խտրություն,
Ուժ ու պոնութուն, հոքի ջան, բոլոր վերացրեց:

Մեր փրկիչ Լենին, ազատիչ Լենին,
Ամեն ինչ Լենին, հոքի ջան, մեզ համար պերեց:

Աղքատի հերը, բանվորի տերը,
Գեղացու սերը, հոքի ջան, առավ վրաստակեց:

Մեր ազիզ Լենին, դու մեր մեծ Լենին,
Ինչ ասեց Լենին, հոքի ջան, պոլոր կատարվեց:

Ընկեր Լենինը, ընտիր Լենինը,
Մեր տեր Լենինը, հոքի ջան, ի՞նչի պակասեց:

Քանի վոր կանք սաղ, անըմիտ մատաղ,
Բատրակ ու հոտաղ, հոքի ջան, ցափներս փարատեց:

Ասել ե նույն Զումշուդ Գեօրգյանը՝

Լ Ե Ն Ի Ն Ի Գ Ա Ս Տ Ա Ն Ը

Հսեք ծեղի պատմեմ, ինգերներ,
Թե ինչե՛ր արեց Լենինը.
Հենց լոր Նիկոլն ընկավ թախտեն,
Սահմանն ընցավ Լենինը:

Հենց լոր տեմն եկավ Կերըսկին¹,
Իրեսին եկավ պուրսկին.
Փախան ալբալ, պոչերը կզկին,
Ու առաջացավ Լենինը:

Քաջ Լենինը քաջեց թուրը,
Ընցավ թո՛ռա² կետի ճուրը.
Կերըսկիյին եկավ լուրը,
Սսին.—Փախի, եկավ Լենինը:

Լենինն եր քսսըրի թաքավոր,
Քաջեց ուր դորքը սաղ-պոլոր.
Հարուստ, զանգին մնացին մոլոր,
Թամմըզին քջեց Լենինը:

¹ Կերեսնսկի:

² Դոն:

Պանվորներ Լենինի քամազը,
Ընդշարժներն ել ընցավ քամակը.
Խանգավ բուրժու՛յի ջրաքը,
Խողին խավսար արեց Լենինը:

Լենինը խաքավ գենքը, զրախը,
Հարուստների սիրտն ինգավ ախը.
Նոր ըսկսեց փախըփախը՝
Յեւի ճառթը քցեց Լենինը:

Զորքը քաշեց մտավ Պետրպոլ¹
Սըրիեց, չխարցուց սաղըսողը.
Տաղ ել բուրժու՛յին կոտորեց բոլ,
Սավետը արեց Լենինը:

Մոսկովը վերցրեց, վլաստը գրին,
Ըմմեն տեղ հեղկոմ ընդրին.
Բալշևի՛կներն աշխար գիրին,
Թաքավորի թախտը նստավ Լենինը:

Յեւի Լենինը նստավ թախտը,
Բացեց քսախը-քսուսուրի բախտը.
Ամմա պա՛յս Ֆռանդ, Ինգիլիզներ ետ վախտը,
Ղոշում քոշին եկան թեխ Լենինը:

Տանց պերաններն ել տվեց թեխ չոլ,
Ճառթեց ու կոտորեց բոլ-բոլ.
Քշեց թամմըլ թեխ Ըստամբոլ,
Յերկիրը մաքրեց Լենինը:

1 Պետրպոլ—Պետրոգրադ - Լենինգրադ:

Աթարբազովն¹ եր կարմիր կրող,
Միյասնիկովը²—համակրող.
Հատալինը՝ քաջ եր, կովող—
Ինգերներ ուներ Լենինը:

Հանում յանն ու Նարիմանով,
Ջաֆարիձով³, Ֆուլիմիտով⁴.
Սաղ քսանվեց ինգերներով,—
Կուլսեց ու շատ ցավեց Լենինը:

Լենինը մեռավ, կեսցե կործը,
Հատալինը շարունակեց դար կործը.
Նտենց սոսակղմի խարցը,
Տանես են, ինչ թար ասեց Լենինը:

¹ Աթարբազյան:

² Մյասնիկյան:

³ Ջաֆարիձե:

⁴ Ֆուլիմիտով:

Պերեց մեզի ազադըթուն,
Կոլխոզ, սոլխոզ, ըմմեն բռթուն.
Սախանդըթուն, առատըթուն,
Տանք թամմըզ պերեց Լենինը:

Արշակն ասեց ետ խոսկերը,
Կեսցե Լենինի կործերը.
Ապրի Հատալինն ու իրա ինգերները,
Իմացեք վոր չի մեռե Լենինը:

Ասել ե Սալմաստի շրջանի գուդաջի Արշակ Ստեփանյանը՝
Ֆեվաժ 1869 թ., ներկայումս ապրում ե Եջմիածնի շրջանում:

ԼԵՆԻՆԻ ՅԵՐՓԸ

Կեցցե Լենինի ջանքը,
Իզուր չանցավ աշխատանքը,
Փրկեց բանվորի կյանքը.
Հիշենք Լենինը, Լենինը:

Բոլոր աշխարհ ծրագրեց,
Բանվորներին միացրեց,
Տեքստիլ գործարան հիմնեց.
Հիշենք Լենինը, Լենինը:

Շիրկանալի նվաճումը,
Քանդեց բուրժուալի տունը,
Կտրեց աչքերիցը քուռը.
Հիշենք Լենինը, Լենինը:

Ձոր տեղերը կանանչեցրեց,
Յեվրոպային ամանչեցրեց,
Տուն ու տեղներս լցրեց.
Հիշենք Լենինը, Լենինը:

Ամենայն տեսակ գործարան,
Հիմնեց վոխչ յերկրում համայն,
Բանվորին չթողեց անբան.
Հիշենք Լենինը, Լենինը:

Շիրկանալը խրվին փրկեց,
Ամենայն գեղեր ջուր խրկեց,
Չարկամ բուրժը վային մրկեց.
Հիշենք Լենինը, Լենինը:

Բոլոր գեղեր դպրոցներ հիմնեց,
Մատաղ սերունդ մեջը լցրեց,
Տաստիարակեց, դուրս տվեց.
Հիշենք Լենինը, Լենինը:

Կուսակցություն մեղ պահապան,
Ժողովուրթը կուշտ ու սաղ ջան,
Կեցցեն մեծեր, քանի լուր կան.
Հիշենք Լենինը, Լենինը:

Կոլխոզն ե մեղ պահողը,
Համաննական ջուրը, հողը,
Եւ չկա մեղ կողոպտողը.
Հիշենք Լենինը, Լենինը:

Մատաղ սերունդներ, միացեք,
Լենինի լողունգը վերցրեք,
Պողոսի խոսքերն իմացեք,
Հիշենք Լենինը, Լենինը:

Ասել ե Շիրթափեցի (Ամատիայի շրջան) Պողոս Սահակյանը
(մահանումը Պուլի), ծնված 1880 թ.։ Նա գլխե բաղմաթիվ հե-
քիաթներ, հորինում ե յերդեր. հայանի լե շրջանում վորպես սրա-
միա ե առակախոս մարդ:

Լ Ե Ն Ի Ն Ի Յ Ե Ր Գ Ը

Լսեցինք Լենինի անունը,—
Շինեց քառիւր-քնսուրի տունը.
Կտրվեց բուրժուանի քունը.
Անունիտ մատաղ, Լենին ջան:

Մոսկովեց ծաքեց մեկ արեւ,
Սաղ աշխարին տվեց պարեւ,
Կուլակի ուր տառաւ սեւ.
Քո գալըտ պարի, Լենին ջան:

Յեւի Կավկաս խառաւ քո լուրը,
Տաշնակը թափաւ սեւ ջուրը,
Փախեք, ել ձեր պանը դուր ի.
Գալըտ բարի, ջան, Լենին ջան:

Որդունք եկաւ Դիլիջանից,
Մովղերիստներ ճղին Հայաստանից.
Պոծանք տաշնակի նման գեղ-գաղանից,
Մնացինք ելման, Լենին ջան:

Տաշնակը փախավ Ջանգաղուր,
Կ'ասեն Նժդեհն շատ ի տխուր,
Ժողվեց ուր զորք, փախավ դըխ Արագի ջուր,
Յեփ կարմիրքեր խասան, Լենին ջան:

Վայ ձե գնալ ընի, գալ չընի,
Թո ձե մե խոշ իղբալ չընի.
Տաշնակ փախավ ել գալ չընի,
Հայաստան փրկիր, Լենին ջան:

Տաշնակքեր փախան դըխ Թարվիդ,
Խմբապետաց կոտուվալ վիդ.
Յերկրից կտրվալ ենոնց Թոզն ու իդ,
Զուգած մնաց քո, Լենին ջան:

Ասել է բնիկ Ականցի Անդալաթ Պետրոսյանը, այրի կին է:
Ծնված 1900 թ. Ներկայումս ապրում է Նջմիածնում, լսել է
ուրիշներին:

* *

Արեւիկը, արեւմուտք, հյուսիս և հարավ,
Դատեցին, բանեցին, հարուստը տարավ.

Վա՛յ լըմըն տարավ,

Ա՛խ յաման տարավ:

Հողը և ջուրը, մալը և մուլը, հարուստը տիրեց,
Վոսկին ու արծաթն իր տակը տրեց.

Վա՛յ լըմըն տրեց,

Ա՛խ յաման տրեց:

Հարուստը կաշառում ուժեղ, դատավոր,
Ուր ինքն և զող, աղքատն և մեղավոր.

Վա՛յ լըմըն մեղավոր,

Ա՛խ յաման մեղավոր:

Սեւի պես կը հոսեր, արուն ու թանաք,
Աշխարհն եր մի՛ դմակ, հարուստը՝ դանակ.

Վա՛յ լըմըն դանակ,

Ա՛խ յաման դանակ:

Անցան շատ տարիներ, անցավ ժամանակ,
Լենինի ձայնն եկավ ախքատի քամադ:

Ձենն եկավ Լենինի, ուր ձենին դուրբան,
Ուրախացավ աղքատ, տխրեց զուգահեռ:

Լենինի անունով որդու կապեցին,
Բուրժուալայի գլխին կրակ թափեցին:

Դենիկին, Վրանգել, Ֆրանգ, Ինգլիզը,
Բուլեվիկն ամենի կտրեց վիզը:

Լենինն յերկիրը ամբողջ առավ,
Ով վոր մեզ չեր ուզում, արանքից թռավ:

Յեփ մեր աղիզ Լենին գնաց,
Պատճառեց աշխարին մեծ շիվան ու լաց,
Վա՛յ լըմըն դե լաց,
Ա՛խ յաման դե լաց:

Ստալին Լենինի լավ աշակերտը,
Կոնգրեսած ա մեզ համար ինչպես բերդը.
Հէյ ջան հա բերդը,
Դե ջան հա բերդը:

Առեւ և Արթիկցի Վաղարշակ Նուշոյանը, ծնված 1911 թ.:

Բուրժուական աշխարքի դեմ կռիւցիր,
Աշխարի մեջ կարք ու կանոն դրեցիր.
Մութ, խավար աշխարը լուսավորեցիր,
Լուսավորվի գերեզմանդ, քաջ Լենին:

Լենինի խոսքերը մեկ-մեկ անդին քար,
Մեր թիկունքին կանգնած եր, ինչպես ըարձր սար.
Աշխարի մեջ նրան նման ել չկար,
Շնորքով լցված եյիր, քաջ ընկեր Լենին:

Քո տեղը կանգնած ե ընկեր Ըստալին,
Ժողովուրդն ե ընտրել ամենալավին.
Այսուհետեւ ապահով ե ժողովուրդ,
Կեցցե՛ գործ տարողդ, քաջ ընկեր Լենին:

Մի քանի բառեր ասավ Հակոբ Գեվորգյան,
Ամբողջ ժողովուրդը թող լավ իմանան.

Լենինի պատմութիւնը յերբեք չմոռանան,
Այս է իմ կովհաստ, քաջ ընկեր Լենին:

Ասել է Շիրվանջուղ (Արթիկի շրջան) գյուղացի Հակոբ Գե-
որգյանը, ծնված 1901 թ.:

ԼԵՆԻՆԻ ՏԱԳԸ

Բալլեդիկի խիմատիր, չքաւորին աղատիր,
 Հազար տարւա վերքերով մեր ցաւերը փարատիր,—
 Լենին ջան, Լենին ջան, ջան Լենին ջան:
 Լենին, Լենին, մեր տեր Լենին, ջան Լենին ջան:

Կուպեռնատով ու հարուստ, խաքել են ջրնդո՞ւ
 հաքուստ,
 Ավրլում են քոչեքը, քոս ա ընկել փաչեքը,—
 Լենին ջան, Լենին ջան, ջան Լենին ջան,
 Լենին, Լենին, մեր հայր Լենին, ջան Լենին ջան:

Բաւրակ, գաղա ու չորան, արիւ մարտու բարեմբար,
 Զրկւովողին փրկեցիր, զրկողներին զրկեցիր,—
 Լենին ջան, Լենին ջան, ջան Լենին ջան,
 Լենին, Լենին, մեր մեծ Լենին, ջան Լենին ջան:

Քանց արեւ կապեր կամար, կոլխող պերիւր մե համար,
 Վով կ'աշխատի են կ'ուտի, ուրիշ ինչ ասեն՝ սութ ի,—
 Լենին ջան, Լենին ջան, ջան Լենին ջան,
 Լենին, Լենին, մեր լավ Լենին, ջան Լենին ջան:

Հաղարը մեկին զուլ եր, փողը ջերուժը օռնլ եր.
Մըկա հարուստը շվար, հող կը տա գլխին, կու լա.—
Լենին ջան, Լենին ջան, ջան Լենին ջան,
Լենին, Լենին, մեր լավ Լենին, ջան Լենին ջան:

Ախքատին ամիր դարվան, թող հարուստներ մխկտան,
Բուրժուաները թող հաչեն, տաշնակները չխչխկան,—
Լենին ջան, Լենին ջան, ջան Լենին ջան,
Լենին, Լենին, մեր լավ Լենին, ջան Լենին ջան:

Ասեւ և Արթիկցի լանսիոր Բաղրատ Անոյանը, ծնված 1901 թ.:

ԼԵՆԻՆԻ ՅԵՐԳԸ

Խավար խնջրքին մե լուս դուռ բացիր,
Խեղճին, նաչարին, հոքի ջան, տեր դառցար,
Լենին.

Զքավորներին խացի տեր շինիր,
Ունեվորները, հոքի ջան, փչացան, Լենին:

Զոռա-զոռութունը վերչացավ, գնաց,
Ախշրքի տերը, հոքի ջան, քստիրը մնաց.
Ազա, խառեյին, ուս ու տերտեր
Զնջիր մեր յերկրեն, հոքի ջան, սիրելի Լենին:

Անըմիտ մեռնեմ, ջահտ արա բալքի
Ուրիշ տեղերի, հոքի ջան, նաչարն ել փրկես.
Ումուռ կա, վոր մենք են որն ել տանանք,
Բո խրատներով, հոքի ջան, մեր փրկիչ Լենին:

Առել և Մակուեցի Վազիր Ղազոյանը, ծնված 1898 թ., ներկայումս ապրում և Աշտարակում:

ԼԵՆԻՆԻ ՅԵՐԳԸ

Մեզ մխիթարեց քու անըմը,
Զքալորի պաշտպան, Լենին.
Անջախ դուսից աշկը պացինք,
Տու խեղճի պախապան, Լենին:

Համփի ծեռից քասըբը խեղճ
Մազար ոը, արեվ ունե՞ր, հեչ.
Քըցիր մեզի լեն ոըվա մեչ,
Քեղճի պաշտպան, դու ջան Լենին:

Աղալաթ ա քու ամեն դատը,
Աշխարիս չկա քու հատը,
Քոռանա, ով ուզի վատը,
Նաչարի պաշտպան, Լենին ջան:

Անուամըտ լսել ենք վաղուց,
Ըսպասուում ենք ետոր, հքոց.
Դորեսի խեռ մեր աշկը լուս,
Քեղճի, նաչարի տեր, Լենին:

Զորքը ելավ Արա լեռը,
Մեր թեմերից ինգւմ ընտր,
Լացեց շուն տաշնակի մերը,
Անումիտ զուրբան, Լենին ջան:

Խաբարը եկավ Ալագւն,
Մուրադը փախավ վազը-վազ,
Լեզուն թալեց տուռ երկու գնդ,
Դուշմանը փախավ, ջան Լենին:

Փետրվարին ճամփին ըռք եր,
Դաշնակ կուգեր մեզի ուտեր,
Խաբար պերին, բալշակիկ կու գեր,
Ե՛լի հախտիր տու, ջան Լենին:

Մեր կործը շտկեց ապրելին,
Խաբար տարեք շուն Կապրելին,
Սուքը պըռնեց Մուքոյի ելին,
Զորքը հախտեց, մեր քաջ Լենին:

Մազլում ու խեղճ, խոսքըս արթար,
Ափսոս չիտեմ կրել-կարթալ.
Մինչ ի մահըս, ումըր ու աջալ,
Կովեմ քեզի, մեր մեծ Լենին:

Ասել և Աշտարակի շրջանի գյուղացի, անգրագետ, Գեղարդ
Ավագյանը, ծնված 1876 թ.: Նա այս յերդը ըսել ու սովորել է
Բողոքողանցի (Լենինականի շրջան) աշուղ Ռալա Գեղարդից:

ՅԵՆԳԻ ԶԱՄԱՆ

Զաման եր Էն զամանը,
 Ընցած քոհնա զամանը,
 Յուր եր զարա-գիւտանը,
 Զուն ինան վոսկին եր պանը,
 Ալլու եր վարի ճանը,
 Թո տոնս կոբ խեխճի ջանը:

Զաման եր Էն զամանը,
 Ընցած քոհնա զամանը,
 Կար մե կոզան թաքավոր,
 Երուն խմող ըմբլն ուր,
 Ե՛լ յերանալ նաչաուիկ,
 Սաղ շուն ը կեկ ախշարք լինք.
 Ե՛լ գըլավա, պոքստավ,
 Կլխըներխ դառզ ը ցավ.
 Քոխավա, գզեր, ըսպոռչի,
 Լեանիկ, ազենա, քոմագչի,
 Ե՛լ իրխափոխ, ել ժամխեր,
 Ե՛լ քանդխուզա, ել տերտեր,

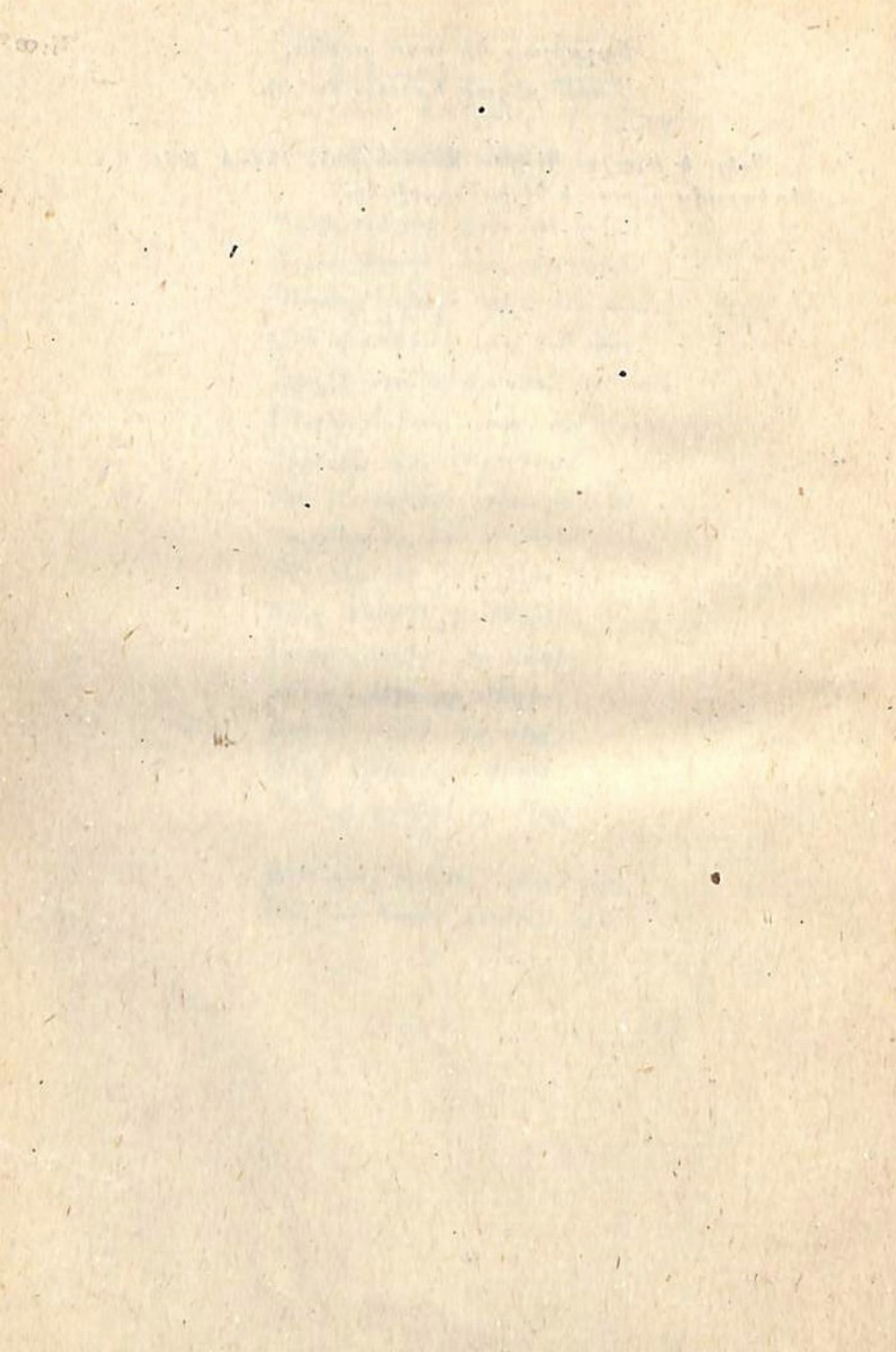
Ֆալշի, դառվառ, դուքանչի,
Ե՛լ թիզ պացող, ել չառչի,
Ե՛տ ժամ, ետ վանք, վարթըպետ,
Սող թալանչի, ծեթ ը պետ:

Քըշեր-ցերեկ տու, հն տու,
Տղատ ծնավ—տու, հն տու,
Կնուէք արիր—տու, հն տու,
Լաճ փսակիր—տու, հն տու,
Ախչիկ ճամխիր—տու, հն տու,
Մեռել մեռավ—տու, հն տու...
Սըլուգի պես երընխում,
Աշկ են տընգե հոռս յանեն,
Վավեյլայի վոր տանան,
Մե տեղ մե քիչ շիրա կա՝
Կալը ծեծիր բը մեզի,
Բաղը քաղիր, բը մեզի,
Կինի քցիր, բը մեզի,
Արաղ քաշիր, բը մեզի,
Կովը կթիր, բը մեզի,
Յան ը փթիր, բը մեզի...

Ա՛խ-վա՛յ աման, աման եր.
Ետ ինչ ջուռա զաման եր.

Քաղքը շան եր չոռս յանեն,
Մարթ բեղար եր ուր ջանեն:

Ասել ե Իգդիրցի Պետրոս Վարդանյանը, ծնված 1901 թ.,
ներ կայության ասրում ե նջւիածնի շրջանում:

ԼԱՆԻՆ ՓԱՇԱ

ՆԱԴԸԼ

Ա ս ա ց

ԴԱՐՈՐԱԿԱՆ ԲԱՐՏՈՒՄՅԱՆ

Դրի առաջ 1934 թվին

ԴԵՂԱՄ ԹԱՐԳԱՆԻՑԱՆ

1000 0000

1000

1000

1000 0000

1000 0000

1000 0000

1

Են վճիվ ի, վուր ժողովուրթին կը պախի.
 Են վճիվ ի, վուր ըռըշպօրաց քնմօգ ի.
 Են վճիվ ի, վուր Փանկաքտերաց խմմխար ի.—
 Ենիկ մեկ փաշե մ' ի, անուն ուր Լանին:

2

Մասսօր ըմ կեր, անուն ուր մանչուրիկ.
 Լանին անունց զինքաշին ի:
 Վով անունց խեա ի, դուր մալ կես կ'ենի խըտ ուրիշաց:
 Մանչուրիկ, գնվա՛ ըզմալ ենն խըտ ուրիշաց շիրիգ:

3

Հախշըրի մալ, գովլնթ, գն զըմմեն մոտ զանգինաց.
 Կնյք, զըկարողութեն, գն զըմմեն մոտ զանգինաց.
 Վուսկի, զըմուլք, գն զըմմեն մոտ զանգինաց.
 Ֆանդիրն ի, ըզուր երկու ամբոսնի ծեռնիր...

Զանգին կ'ուտի յեղ ը մեղր, նստի ըզուր ողին.
Հախկատ հունի ուրան զըզմընխաց, հոռթան.
Զանգին տըփի նոքրու կլխուն, անել տա ըզուր պոն,
Հախկատ հորչրվի, հալըշի, հո՛ր տոն կա ուր ջան:

Զանգինաց ը սուլթանաց խոսկ մեկ ի.
Ամա գ'արի վուր , անունք քիչ ին, հախկատ շատ ի.
Քիչ զըշատ կը տանջա, պանու նոֆ կ'ուտի.
Սիլահ ը կուլաթ անու ծեռին ի:

4

Տանակ վոսկոռաց խասեր ի չխո...
Լանին փաշեն հախկտի մ' տղե մ' եր.
Ենիկ թուսվ ըզուր սուլթան ը հոքմաթի հիրես.
—Յես աը կուլիմ, ասից, տ'ազատիմ զհախկատ...

5

Հուքմաթ եր, քաշից ուր զուրք ը զուրմախտ.
Զանգիյքտիր տրին ուրանց խոր ը խոզեն.
Բողիր, աղանիր չխո խասին քոմմոգ:
Ատունք ամեն քշին, յերիշ երին գըխ Լանին փաշեն:

6

Լանին փաշեն եր, կանչից ըզուր հախկատ~
Փուզմրաքտիր,
Կանչից քասըր, պոնուլո՛ր, խեխճ խղմաթքորքիր.
Հինչքան կին անախտին, թափին Լանին փաշին
քոմմոգ,
Փատ ը փատատ, հոք ը զմզմոգ առած զուրանց
սիլահ:

Ըսխալին Լանին փաշեն խեծով ուր ձին, քըշից.
 Ըստալին փաշեն խեծով ուր ձին, քըշից.
 Կլիմ փաշեն խեծով ուր ձին, քըշից.
 Սերգո փաշեն խեծով ուր ձին, քըշից.
 Կիրով փաշեն խեծով ուր ձին, քըշից.
 Կալինին փաշեն խեծով ուր ձին, քըշից.
 Շահումյան փաշեն խեծով ուր ձին, քըշից.
 Միկոյան փաշեն խեծով ուր ձին, քըշից.
 Ղուկաս փաշեն խեծով ուր ձին, քըշից.
 Բամակից լե զո՛ւ երին ֆանդիրաց որդուն:

Հովհաննիս եր, խըտ զանգինաց առան, եկան ուրանց
 զուրք.
 Խամխարքիւր առան, եկան ուրանց զուրք.
 Չխո Ինզլիզ առավ, եկավ ուրան զուրք.
 Ֆոանգսըզ առավ, եկավ ուրան զուրք.
 Սմբջյան առավ, եկավ ուրան զուրք.
 Ճայփուն առավ, եկավ ուրան զուրք.
 Չին-Մանչին առավ, եկավ ուրան զուրք.
 Մսրը-Հիսար առան, եկան ուրանց զուրք.
 Ոսման-Տաճիկ առավ, եկավ ուրան զուրք.
 Աջամ-Պարսիկ առավ, եկավ ուրան զուրք.
 Ալման-Իտալ առան, եկան ուրանց զուրք:
 Ասունք զըմմեն ալ ծեծկվին խըտ Լանին փաշին:

Զանգինաց զուրքի մե զըսմ եր՝ փարով վարցկան.
 Զանգինաց զուրքի մե զըսմ եր՝ շուխ պոխված.
 Զանգինաց զուրքի մե զըսմ եր՝ վախկուտ-ջանախ.
 Մե զըսմ լե ուտար, անձանութ մարթեր:

Են վուր փարով եր եկի, ըզուր կլնիս կը պոխեր,
 Են վուր շուխ պոխված եր, ըզուր կլնիս կը ծնծկեր
 Են վուր վախկուտ-ջանախ եր, կը վախեր, կը
 փախեր,
 Մացեր ին ուտար մարթեր, վուր ուրանց վեջ չեր:

10

Են վուր Լանին փաշի մարթեր ին, մեկ սիրտ, մեկ
 խնքի.
 Զըմմեն ել զրկված պանվորքտեր ին հոխկատ.
 Զըմմեն ել զրկված ըռշպորբեր ին հոխկատ.
 Զըմմեն ել զրկված անկուռծ, խեխն, հախկոտ,
 Հախըրի զուրկ, սիրտը վառված մարթեր...

11

Զուրք ը ըռհոթ գորկին-գորկվան խըտ իրար.
 Ծեծին-ծեծկվան խըտ իրար.
 —Ե՛յ, վրեժի կոխ ի, կանչից Լանին փաշեն.
 Զորկեք, ծե զուշման փուչ երեք.
 Կովեք, ծե ազատութեն ծեռք պերեք:

—Ե՛յ, կանչից թաքսովուր-սուլթան ուր զորաց.
 Զորկեք, ետա չիլախ-չիլուխ նախիրաց.

Հոն շատ կոտորի, անու կը տամ զըխաչ ք մինդալ.
Քնդցածնիրաց ետա խնժան կ'ուղա խել'
Զիմ թուր ք թնջ, զիմ թնքնվորութեն...

Զարկին, ծեծկվան լուսուն չոր ի եվար.
Զորաց մեչ ինչքան կին պանվուրքիր,
Զորաց մեչ ինչքան կին ըռչպարքիր,
Ասին.—Մենք վրե՞ դանինք մեր ֆողիր անսպրտանց,
Պուլուր փնխին, անցին զըխ Լանին փաշեն:

12

Զարկին, ծեծկվան լուսուն չուր ի եվար.
Զանունք ունին զըթով ք զամբար,
Ատունք՝ քանի մ' փշտով ք զարարինա.
Զանունք ունին մոսին, մանուին հրացան,
Ատունք՝ պնխ ք յեղան, դմգանազ.
Զանունք՝ զըսուլըմիտ, չորխ ի ֆնլմք,
Ատունք՝ վարուց, չաքըջ, փոցխ ք կերանթի...

Ե՛յ,—կանչից Լանին փաշեն,
Խեծավ ուր ձին, քըշից հանեչ.
Մինչեվ յեփ, անավ, ըղմե անուն ծըծիք.
Մինչեվ յեփ, անավ, ետա հանաքար զավթիք.
Մինչեվ յեփ, անավ, մե իրնվունք խիք,
Մինչեվ յեփ, անավ, հանաքար տիրապետիք...

Ասավ, քըշից հանեչ՝ ըզուր կորմիր բնյաղ պունած.
Անու ետվեն պանվուր կննց խնդար-խնդար.
Անու ետվեն ըռչպար կննց խնդար-խնդար.

Անուռ ետվեն սանխյաթ քնոր կնաց խնդնր-խնդնր-
Անուռ ետվեն անտուն, քնդցած խնդնր-խնդնր.
Անուռ ետվեն անկուռծ, յեսիր խնդնր-խնդնր.
Անուռ ետվեն անխուղ-անճուր խնդնր-խնդնր...

Պոնին զոշխար, զըսար, զըքնր զըմմեն դեխեն.
Պոնին ծնրիր, քնր, զըկապա՛ն զըմմեն դեխեն.
Պոնին գետիր, մերի, չընդըլ զըմմեն դեխեն.
Պոնին տոշտիր, զանոս ը պոխիլ զըմմեն դեխեն.
Պոնին անուտ, չոյիր-չիման զըմմեն դեխեն.
Պոնին զըծով, հախպուր, որման զըմմեն դեխեն...

Զարկին, զարկվան, դուման ելավ, հախշար պոնից.
Զարկին, զարկվան, լեշը փռվավ, տանալ-տանալ.
Ըստանվողաց անուն ելավ, կապից զըգետ,
Ես անապետ քնր կտորեր զըմանաքնշ...

Զարկին, զարկվան՝ մե կողմ հաքմաթ, մե կողմ
ըռյաթ.

Զանունք ունին զըթուփ ը գոլա, զըղումբնրն.
Ատունք՝ քանի մ՝ փշտով թվանք, զանրինն.
Զանունք ունին մոսին, մանոսին, խըշտ—հրացան,
Ատունք՝ պոխ ը, փոցի ը յեղան, շիշ, կերանթի.
Զանունք ունին զըպուլըմիտ, չարի ի ֆանք.
Ատունք՝ ճպուտ, քնր ը կռիթ, կացին, ուրաք...

Զարկին, զարկվան չուրի կետոր, արեվ թեքվից,
Են հաքմաթի դորաց մեչեն հինչքան կին,
Են վուր փնրով եր եկի, ըղուր կոխ կը պախեր,
Են վուր շուխ պոխված եր, ըղուր կոխ կը ծածկեր.

Են վուր վնխկուտ-Ջննպախ եր, վախեր, կը փախեր
Մացեր ին ոտար մարթեր, վուր ուրանց վնջ չեր

13

Կեսոր թեքվից, Լանին փաշի զուրքը նեղվից...
Ի՞նչ տը աներ փետ զըփնտնտ զըթոփու տեմ,
Ի՞նչ տը աներ կացին, մանգաղ, թվանքի տեմ...
Լանին փաշեն խմբար երեց քմմազ ուզեց,
Լանին փաշեն համար եցկից, խմմխմր ուզեց.
Խմմխմր, քմմազ թմփան, եկան չորս գեխերաց,
Եկան, խմսան սեւ պննվորքի խմզմր-խմզար.
Անունց ետվին ըըըշպմրքի խմզմր-խմզմր.
Անունց ետվին սննխյաթքմրնի խմզմր-խմզմր.
Անունց ետվին լուծ-քմղցածնի խմզմր-խմզմր.
Անունց ետվին անխուղ-անճուր խմզմր-խմզմր...

Քմմազ եկավ, Լանին փաշի կուղմ զորացավ.
Հմքմաթաց կուղմ թուլցավ, խոքնավ...

14

Չմրկին, զմրկվան դուման ելավ հմխշար պոնից.
Չմրկին, զմրկվան լեշը փուլավ տնպակ-տնպակ.
Ըսպանվողաց արուն ելավ, կապեց զըգետ,
Են աննագետ քմր կլտորեր զըմանաքնշ...

Չմրկին, զմրկվան, Լանին փաշի զուրքը զոռից,
Չու քնշիցին, աչքը խփուկ հառեջ վնղին.
Ել չիրեշկին թոփ ը թվանք զըպուլմիտ.

Դողով պանդին ուրանց ճամփան մըն են դորաց,
Վուտքի տակ լնշ տնալակ-տնալակ կոխին, անցան.
Յոթ խատ դարնվեր, ընգներ, մեկը անցներ հանել.
Ջամգնք թնիեր քանց փնյիդու խոխի-խնդնլ...

Լանին փաշեն կ'երթեր հանել՝ պոնած բայրադ,
—Հայ-հայ, տղաք, հանել անցեք, որը մերն ի...
Հանել անցավ քնդցածնիրաց ուղուն մեկեն,
Հոքմաթաց դուրք խնովավ հերուր, փախավ ցրիվ...
Լանին փաշի դուրքը թափավ քանց զմուրիխ.
Քանց բհարու սել ը սելավ դետ վնրնրած,
Քանց գոլնի վնրնր կարկուտ... զինն պնտուխաս.
Քանց զըծովու ֆոթունի պես անդ ը անման,
Քանց սնմ յելի... երկինք, կետինք իրուր խնունլան...

Մեկ դիյմմաթ փոթավ զնխշար դպավ իրուր.
Լանին փաշեն յերիշ երաց, առավ զմմեն.
Առավ անունց թուի ը թվանք, ջնբախանեն.
Առավ անունց մոսին-մնոտին զըղումբարեն.
Առավ անունց զըպուլըմիտ, չարխ ի ֆնլնք.
Տվից, ցրվից, քանդից, փուց մեկ հնխշըրքով...

15

Հոքմաթաց դուրք վուր մեկն ընդավ, վուր մեկ
փնխավ.

Մըն հնխշըրին կորան, կնցին, թողեր կտրավ.
Հոքմաթբաշի, ենա ըռսնց ճոշ սուլթանին,
Ջըռ դնդնլոշ ը պնց պերան ենա ծնրին,
Սող-սալամաթ պոնին քնշին մոտ Լանինուն:

Լանին ասաւլ.—Սարխոշ-սնրսաղ, ետ լոնչ երիւր.
 Քն լոնչ պան ի կառավարել մըչ հնխըրին:
 Ենա ծնր, թե.—Յեա քն վոտայ մեռնիմ, Լանին.
 Մի սպանիր, հեյրան իմ քե, ձի խնայիր.
 Կտոր ըմ խող տու ցանիմ դավուն, ընեմ բոստանչի,
 Քն սնդաղին, խեա իմ խիղնանց, ապրինք մինչի...
 —Յեա չըմ խափվի, ետա շողոմ խոսքերտ իթնրդ.
 Ասեց Լանին, քաշեց զըսուր կլնին իզնրկ...
 Կլոխն իզնրկ, ջնմգնք թալից ենա քնլխան.
 Փողաննիրաց շներն եկան ինչզնդնր կին,
 Քնշին, հնու լնշը երին ծվեն-ծվեն...
 Ենու կլն զնրկին երկեն մեկ ըռոտիմ ծեր,
 Առան ուրանց ծեռ, քննց բնյրաղ պարզիցին վեր,
 Հնխշար—նլնմ պաւրացուցին, չնրի նեխաւ,
 Ետեւ քցին մըչ քնլուգին...

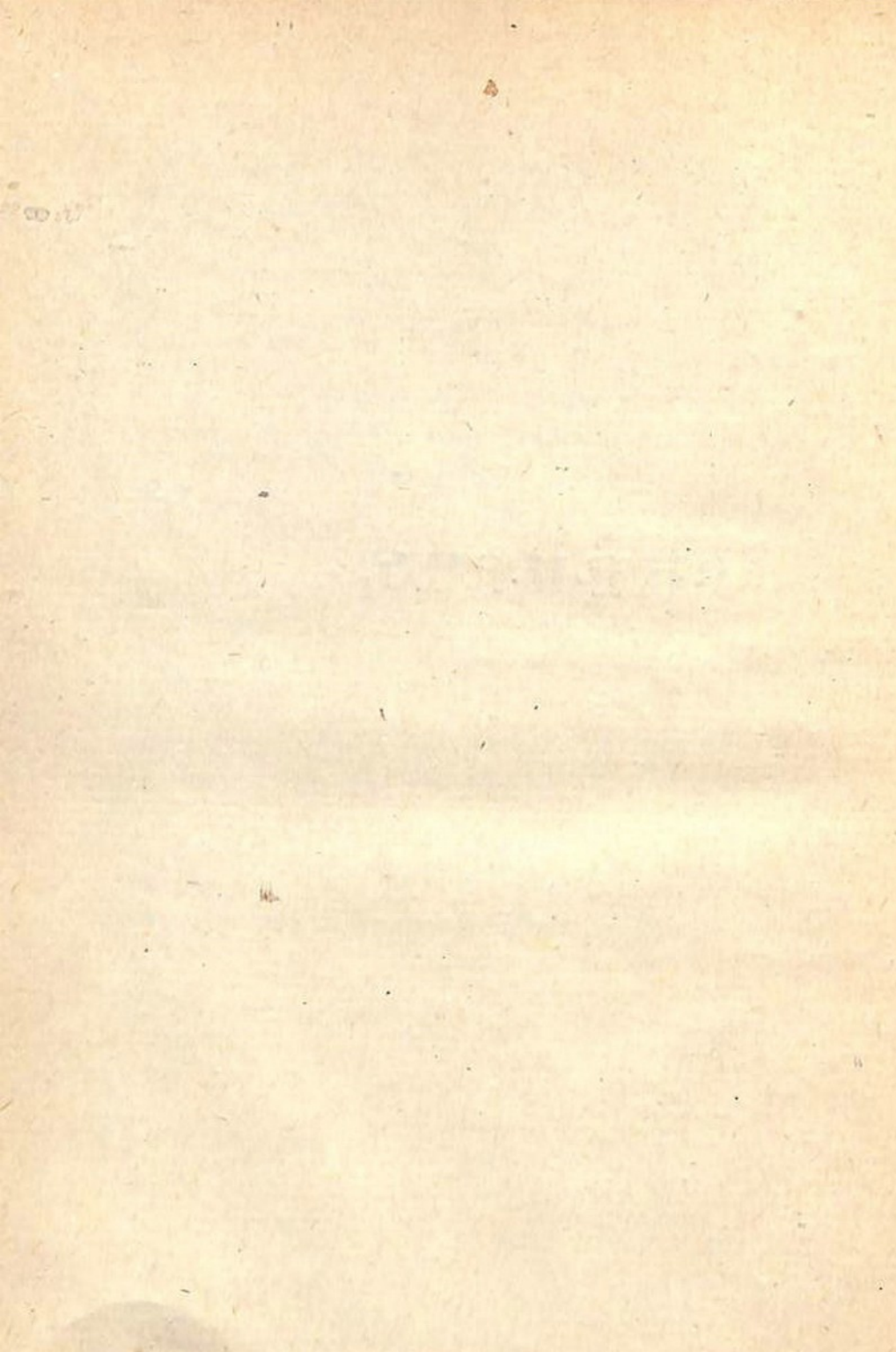
16

Սնտկաւ զըմշել, վոր նստեր եր հնխըրի վզին.
 Քննի-քննի անուքտեր եր երի ենի,
 Քննի-քննի ոջախներ եր մարե ենի,
 Քննի-քննի ճոռկներ եր թողե խեխճ-վուրդի,
 Քննի-քննի մերեր-քնրի սեվիր խնքած,
 Քննի ջնհել-ջիվսն կնքտիր վորփեվնրի,
 Քննի-քննի կը մխկըտին մըչ զնդանաց,
 Քննի կուլ զըշնմաթա սարքեց ենի,
 Կ'ուգեր զախշար-նլնմ զնվթի, իրմով ենի...

Լանին փաշեն մալուրիկի տրից զսկուն.
 Երկրի կարք վերուց, երից կոխն ի վեր:
 զն առնչվա զանգիններաց երից կատու,
 Խլից ամեն ինչ ծեռներաց, թողից անտուն,
 Են առնչվա քսարբներաց երից փաշա,—
 Ջրամեն մեկ-մեկ տառապուր ին մըչ գիվանին:—
 Են առնչվա բեզիր, անդեք, շինից յեսիր.
 Ջրամեն պռնից, կոռծից, եսկից, քշից ներսիր:
 Են առնչվա նոքար, չոբան, զըխզմաթքար,
 Ջրամեն տարավ, տվից հուսը՛մ, տրից սարքար:
 Երկիր զըմամեն կլսիս ետու պանվուրքերաց,
 Երկիր զըմամեն կլսիս ետու ըռըշպարաց,
 Երկիր զըմամեն կլսիս ետու խեխն նոքարաց:
 Ով վուր խեխն եր, նանչար, քանդած, տարավ հանեչ,
 Ով զանգին եր, անդա ու բնդ, տիեց կլխին,
 Քշեց, կնաց մամուլ խոլթուլս, անտարց մտավ,
 Յան թե քանդած, ծարավ, զվեդ, վեռչը խստավ:

 Երկիր հիստիեց Լանին փաշեն,
 Թողից զըմամեն ուրան՝ մարթեր.
 Հանխատավուր առից ուր թեվի տակ...

ԲԱՌԱՐԱՆ

Ա.

Աբա—աղամարդու հաղուստ,
բրդե վերաբերու

Աբադ—շեն

Աբուլ—ճգնավոր, մենակյաց

Ագնի—յիթե, թե վոր

Ագնիլաթ—հավատարու թյուն, ար-
դարու թյուն

Ագար—բեղար—ցավ ու չոռ

Ադիլ—հարադատ, թանկագին

Ադրայիլ—Իսրայիլ հոգեառ

հրեշտակ

Ալամ—ամբողջ, ժողով

Ալբրհալ—խսկույն, անմիջապես

Ալման—զերմանացի, Գերմանիա

Ալա յաման—հեյ-վալս, ավանդ

Ամարաթ—ապարանք, պալատ

Ամա—բայց

Ամբջան—ամեղիկացի

Անլմ—անուն

Անխուդ—անհոդ

Անու—նրա

Անունք—նրանք

Անունց—նրանց

Աջալ—որհաս

Աջամ—պարսիկ

Առդ—արհամիտ

Աման—տես առդ

Ալադըն—փոխարենդ, փոխանակդ

Ալսալ դալ—աճել, զորանալ.

առաջ դալ

Ատունք—դրանք

Արան—հարթավայր, դաշտ

Արխարդ—տղամարդու հաղուստ

Արխային—հանդիստ, վստահ

Բ

Բադար—շուկա

Բաթ—հասակ

Բալա—բորան—բուք բորան

Բալչերիք—բուլչիկ

Բալքի—դուցե, թերևս

Բադ—այդի

Բալարդ—զրոշակ

Բանդիլման—յինթակա, հլու

հնազանդ

Բաշի—բալա—գլխացավանք

Բաշլայիլ—սկսել

Բալչիվիլ—բուլչիվիլ

Բար—պտուղ, բերք
 Բարբադ—ալիւրակ, բլիշակ
 Բարեմբար—հավասար, հավասարակշիռ
 Բարութ—վառոդ
 Բեր—վոչխարները կթելու գործողութիւնը. մակաղաւեղ, վոչխարներէ հանդրատանալու և կթելու վայրը. վոչխարներէ կաթը կթելու ժամանակը

Բեխաբար—անտեղյակ
 Բհար—դարուն
 Բոյ—հասակ
 Բոշ—գուր, դատարկ
 Բոշա—բոշա, դնչու
 Բուսաթ—կերպարանք, գեմք
 Բոթուռ—վողջ, բոլոր

Պ.

Գծղան—մէջ տղա, ծառա
 Գնլաջադ—սպասելիք, գալիք, անդադար
 Գննջ—յերիտասարդ
 Գննջրնալ—յերիտասարդանալ
 Գարադավո—ցարական վոստիկանութիւն ամենաստորին աստիճանավորը, городовой
 Դինան—գիտեն
 Դն—ահա, ահավասիկ. հրեն
 Դնդալթի—աչքի տակ գտնվող, նկատի առած

Դոճբագոն ընկիւ—դերեզմանդ տեղահան լինի
 Դոնլ—ջամալ—վարդ կերպարանք
 Դոնլա—գնդակ
 Դոնլայել—գնդակահարել
 Դյուլան (ամիս)—մայիս ամիս
 Դոման—հուլիս
 Դոնվա—իւր թիւ, այսինքն

Պ.

Դադանակ—մահակ
 Դալդա—պուջալիս—ծածուկ անկյուն
 Դանդայոշ—ապուշ
 Դառվուշ—դ. վրիշ
 Դանտան—փունջ, կույտ, խումբ
 Դանտան—դիվան—դատ ու դատաստան
 Դարադաշ—կախադան
 Դարման—դեղ, սպեղանի
 Դարվան—ժամանակ, ժամանակամիջոց, ասպարեղ
 Դեխ—կողմ
 Դեվիթ—դալամ—դրիշ և թանաքաման
 Դըլս—գեպի. մինչեւ. կողմ
 Դիլադ—նպատակ. իդձ. խնդիրք
 Դինբաշի—կրօնապետ
 Դիվանխանա—դրասենյակ, դատարան
 Դիրնի—հենակ. սյուն
 Դմշել—ստատիս. ապուշ
 Դովլաթ—ունեցիկ, կարողութիւն

Դորեսի խեղ—ախուհետեւ
 Դուզ—հարթություն, տափարակ,
 տափաստան. ուղիղ շիտակ
 Դուզ—սլիք—պարզասիրտ, ան-
 կեղծ
 Դուժան—մեղ, մատախուղ
 Դուժիա—աշխարհ, յերկիր
 Դուժան—թշնամի, հակառակորդ
 Դուռ—թանկադին քարի տեսակ
 Դուքան—խանութ կրպակ
 Դուքանչի—խանութպան
 Դրուֆ—կերպարանք, դժբ

Ն

Նթանք—գնանք
 Նթան—վերստին, դարձյալ, նո-
 րից. այնպես
 Նհալքար—վտանգություն. հա-
 վատ, համոզմունք
 Ննիկ—նա
 Ննկադար—ափքան
 Ննոնց—նրանց
 Ննու—նրա
 Նսկեց—գլեց
 Նվար—լերեկո
 Նտա—այդ
 Նտոնք—զրանք
 Նտվեն—հետեւից
 Նքի—այդի

Ձ

Ձաթի—արդեն, դե, ապաքեն
 Ձակոն—որենք, закон

Ձաման—ժամանակ
 Ձանդին—ունեվոր, հարուստ
 Ձառքը—զոռ—թափեռ
 Ձարաֆաթ—կատակ
 Ձար—զարարանել—փչացնել, քար
 ու քանդանել
 Ձալթել—զրավել, բռնադրակել,
 խլել
 Ձրա—բռն, անտաշ
 Ձրամեն—ասեն, բոլոր, զողջ
 Ձմրութ—դմրուխա
 Ձրբա—ունեվոր, հարուստ, КУ-
 ЛАК. բռնավոր

Ձռ—հն, անդր
 Ձուլում—դժբախտություն, աղետ
 Ձյր—իր, իրա
 Ձլեկ—շրջել, պտտե ման պալ

Ը

Ըռչար—առնչար, հողագործ,
 յերկրագործ
 Ըռնաթ—տես՝ առնաթ
 Ըսխտին—այս անգամ
 Ըսպոռչի—հարկահան, сборщик
 Ըստոլ—սեղան, стол

Թ

Թանգա—նոր
 Թանգան—նորից, վերստին
 Թաղաչեկ—նորոգել
 Թաղի—վորսկան շուն, բարակ

Թալաք - թակարդ
 Թալանչի - ալաուարու
 Թալաժ - թալանաժ, ձգած
 Թալիլ - ձգել, նետել
 Թախտ - դահ
 Թաժաշ անիլ - նայել, դիտել
 Թամբեհ - պատվեր, հանձնարա-
 բույժուն

Թամմըզ կամ Թամիդ - վողջ, բո-
 լոր. մաքուր
 Թայֆա - խմբակ, խմբակցութիւն
 Թալատ - աղնվական, կալվածա-
 տեր (վրաց.)
 Թաջ - թաք
 Թարաֆ - կողմ
 Թելլու (յար) - նրբին, նազիկ
 Թըրաշ - կոկ, ընտիր, սափրած
 Թիֆան - փոթորիկ
 Թոզ - փռշի
 Թորիկ - թողնել
 Թոփ - թնդանթ
 Թումբան - վարտիկ

Ճ.

Ժամխեր - ժամհար
 Ժուկ - ժամանակ
 Ժուռ գալ - վնասել, վնասնել

Ժ

Իդու թոզ - հետք
 Իզին - թուլլովութիւն. իրա-
 վու
 Իդբալ - բալա, ճտկատագմ

Իմալ - ինչպես
 Ինգնիլ - ընկալ
 Ինդլիդ - անդլիացի
 Ինթիզար - կարոտ
 Ինչ թար - ինչ կերպ, ինչ տեսակ
 Ինչըն - ինչպես

Լ

Լազլադ - արագիլ
 Լազր - ակահ
 Լամա - գերմանացի, ЛОМОУ
 Լաշ - լեշ, դիակ
 Լիբաս - տարազ, արտաքին կեր-
 պարանք, լիբաս
 Լիւամ - ականք փոս
 Լոս - լոյս
 Լոթ - տկլոր, մերկ. լոթա չքա-
 վոր

Լ

Լաբար - լուր, տեղեկութիւն
 Լադալ - տերե
 Լազիյին - տեր, Хозяин
 Լադնո - դանձարան, դանձ
 Լալի - կարգետ, դորդ
 Լալանդըթին - առատութիւն
 Լիւթիւն, խաղաղութիւն
 Լախա - հակառակ
 Լախար - ոչնոզ, ոգնական
 Լան - լիջնվան. հյուրանոց
 Լանչիլ - կանչել
 Լաս - ընտիր բնակ
 Լասթ - բնավորութիւն

Խալար—հալար, ահագանդ
 Խալսարական—հալսարական
 Խատել—հատնել, մեռնել, սատա-
 կել
 Խարխուռ—սե թռչուն, արծիւ
 Խեյր—ողուտ, շահ
 Խեւ—հեւ
 Խըզմաթ—ծառայութեան
 Խզմութեայ—ծառայող, սպասար-
 կող
 Խիզան—լնտանիք, դերդաստան-
 ընտանիքի իգական սեռի
 անդամները. կին, ամուսին.

Խլալուզ—սուրհանդակ
 Խըլլ—ժողովուրդ
 Խըշտ—նիզակ, սվին
 Խոյթուլս—անութ, թեւակ
 Խոյթի—հողի
 Խոշ—լավ. բարի
 Խորոտ—դեղնցիկ
 Խոքնել—հոգնել
 Խուս—հյուան
 Խուսութեն—հյուանութեան
 Խուր—հյուր
 Խոֆած—ծերացած, թուլացած
 Խըտ—հեւ
 Խըտ-խառն—հենց. անմիջապէս

Ծ

Ծար—ցար, царь
 Ծե—ծեր
 Ծեթ ր պետ—մանր-մունր

Կազիլե (մեջկապ)—մաշե պոսիկ
 Կան—ժամանակ
 Կսն (սրմատ, կսնել բայի)—պա-
 րանի կամ թելի՝ ձվածե
 կամ բոլորակ վաթույթ
 վոլորք
 Կառա—քարա (կուս. տոմս),
 карта
 Կամամոններ—կոմսոմոններ,
 կոմյերիտականներ
 Կարմիրքեր—կարմիրներ. հեղա-
 փոխականներ

Կեր—կար
 Կզիլե—կծիկ
 Կին—կային
 Կիտնակթոն—գիտնականու-
 թյուն
 Կնքտեր—կանայք
 Կողնիլ—գողունի, գաղտնի
 Կոսծ (կոսծ)—գործ
 Կու դեր—կը դար, դալիս եր
 Կուն—գուն
 Կուպոնատու—նահանգապետ,
 губернатор
 Կուս—թե. կողմ
 Կուսակըթոն—կուսակցութեան
 Կուրսել—կորուսել, կորցնել
 Կուց—կոծ, բաց
 Կուեթ—հողակոշտ
 Կրա—պատմութեան, զբոյց,
 հերթ

Հալ—վիճակ, զրույթյուն
 Հալ ք զա զյա—քեֆ ու հալ
 Հան—դեռ
 Համփա—ունե վոր, հարուստ,
 кулак
 Հաշկեթ—աշակերտ
 Հաջաթքեր—գործիքներ
 Հավար—ահազանդ
 Հարիֆ—մարդ եյակ, համբալ
 Հեյրան—մատաղ
 Հիստեկել—մաքրել
 Հիբես—դեմք, յերես
 Հոբմաթ—խշտանություն, կառա-
 վարություն

Ղ

Ղադալ—չափ, մեծություն, քա-
 նակ
 Ղադաբ—պաշիթ
 Ղալամ—գրիչ
 Ղամ—հողս
 Ղախմար—տխամխար. պաշտպան,
 թե ու թիկունք. հավատարիմ
 Ղալգա—յեղանակ. կերպ
 Ղասաի—զիտմամբ, շիտավորյալ.
 ի հեճուկս
 Ղալուն—սեխ
 Ղարաբինա—հնաձեւ աւերճանակ,
 հրացան
 Ղարա խաբար—սե լուր, բոթ
 Ղիամաթ—դատաստան (վերջին)

Ղըսբ—տեսակ. դեղ
 Ղոշուն—գորք
 Ղոչաղ—արի, քաջ
 Ղուլ—ծառա, սարուկ. հլու
 Ղուլլուղ—ծառայություն
 Ղումբարա—ռումբ
 Ղուս—հողս
 Ղուվաթ—ույժ
 Ղուրբան—մատաղ

Ճ

Ճամխել—ուղարկել, ճանապարհել
 Ճալիուն—ճապոնացի
 Ճանթ—ջարդ, կոտորած
 Ճոռել—մանուկ. փոքրիկ, երեխա
 Ճդել—փախչել, խույս տալ. պատ-
 ոել
 Ճմճըմա—ճահիճ
 Ճնղ—ճյուղ
 Ճոչ—մեծ, ավաղ
 Ճով—խրճկապ

Մ

Մադար—միթե
 Մադաթ—ոգնություն
 Մազլում—տկար, խեղճ, նվաստ
 Մալ—ունեցվածք, հարստություն
 կայք, դուք
 Մալշուրիկ—բոլշեվիկ
 Մահրում—զուրկ
 Մամլաքաթ—յերկիր, խշտանու-
 թյուն, պետություն
 Մալա—զրամադլուխ

Ման—կռաքար 12 ֆ.

Մաշուր—հայտնի, հռչակված,
ակնբախ

Մաջալ—միջոց, ժամանակ. հնա-
րավորություն

Մառտին—հրացանի տեսակ

Մաստաբ—հալած կրոն դավա-
նանք

Մացեկ—մուգել

Մեկել—մյուս

Մելիդ—ղի, զխակ

Մե օտը—միանգամից

Մերի—անտառ

Մրկա—այժմս, հիմա

Մըչ—մեջ

Մընջան—մարջան

Մըրկել—այրել, խանձել

Միլլաթ—ժողովուրդ. ցեղ

Միլլասափ—դահիճ

Մոդ—ճանճի տեսակ

Մոջա—անտառ

Մով—խաղողի վազ

Մուլք—անշարժ կալք

Մու խաննաթ—դավաճան

Մուհնաթ—խնդիրք

Մուրեխ—մորեխ

Մսրը—Յեզկալտոս

Յաթուր—հնազանդ, յենթարկվող

Յաղութ—հակինթ

Յաման, յաման—հեյ-վանխ, ավաղ

Յան—կողմ

Յարանալ—յերանալ, դեներալ
генерал

Յեթլմ, յեթիմ—վորք

Յեղան—յերկրագործական գոր-
ծք, վորով վերցնում են
խուրձերը, խոտը

Յեսալուլ—գյուղական ստորին
պաշտոնյա. վաստիկան

Յեսըր, յեսիր—գերի

Յերիչ—քելք, քայլվածք

Յըլխի—ձիերի յերամակ

Նաղմզար—անճար. խեղճ. ընչա-
ղուրի

Նամսութ—մրոճրմ—նեմրութի
աշաարակը քանդող մրը-
ջյուններ

Նաչար—խեղճ. տկար

Նասլենի—ժառանգ, наследник

Ննֆ—շահ

Նով—նավ (Չրաղացի)

Նոքմը—ժառա

Շամաթա—աղմուկ. կռիվ

Շալի—հինգ կռականոց

Շափաղ տալ—ճառագայթել

Շափաղկա—գլխարկ, шапка

Շերիդ—կխուռ, կիսրար. հալա
բաժին

Շիշ—չամփուր

Շիրա—քախցու

Շն ուխտ — շնորհք
Շողոմ — շողոքորթ
Շուխ — փափկասուն

Ո

Ոգա — գյուղական սենյակ
Ոգրմ — ալ. ոտար
Ողորդ — զորք. բանակ
Որմ — ուսում
Ումըր — կյանք
Ումուդ — հույս
Ուրանց — իրենց

Չ

Չալիշ գալ — տանջվել
Չամաշուր — ուլիտակեղեն, վաղա-
շուր
Չավ անել — տարածել, ի լուր
մարդկանց հայտարարել
Չարիքի ֆալաք — ողանավ
Չափ (լեզու) — լեզվանի, լեզվադար
Չաք — զգրարի գործիք
Չաքըջ — մուրճ
Չին-Մաչին — Չինաստան
Չոռ — արգեն. հո, ապաքեն
Չոլըլ — քարքարոտ վայր
Չոբան — հովիվ
Չունքի — վրովհեանի, զի
Չոբ — մինչևի, և
Չիլախ — տիլի, աղքատ

Պ

Պախ — բահ

Պախիզ — պարտիզ
Պաղրիկ — բաղնի
Պայս — բայց
Պառախ — կուսակցութուն,
партия

Պոշ — դատարկ զուր
Պոպոզ — սրածայր գլխարկ
Պուլոբ — բոլոր
Պըստով — ավիատավ пристав
Պըսիկ — բուռնչք

Ջ

Ջաբախանա — զինանոց. անպետք
զենք
Ջահվար — թանկագին քար. դոհար
Ջահա անել — ջանք թափել
Ջամաթ — ժողովուրդ, հասարա-
կութուն
Ջամալ — կերպարանք, տեսք, դեմք
Ջամդակ — դի, դիակ
Ջամդազ — մանգարմ, жандарм
Ջան — մարմին. հոգի
Ջանպախ — իր ջանք պահող, խը-
նայող, լողը, դատարկա-
պորտ
Ջան — կոշ, աղդ, հայտարարու-
թյուն. մունեակի
Ջոդըր — պատառոտված, հնամաշ.
ցնցոտի
Ջովար — լուր. պատասխան
Ջուն — ջին, չար վոզի

Ռ

Ռահաթ — ժողովուրդ. հպատակ

Ռեւս—դյուդապետ քյոթլա

Ռոտ—ձուղ (шест)

Ս

Սաբաբ—պատճառ

Սարը—համբերություն

Սադնիկ—ձիավոր, всадник

Սալը—լուր, տեղեկանք, տեղեկություն

Սաննաթ—արհեստ

Սադը սող—աջ ու ձախ

Սամյելի—սամուս (քամի)

Սալիտ—խորհուրդ, совет

Սապոք—վտանգաման, կոշիկ, сапог

Սաջ—կասկաբա

Սարքար—պետ, հսկիչ, վերահսկողիչ

Սարֆա անիլ—լայիկ չանիլ

Սել—հեղեղ

Սելալ—հեղեղ

Սեռուփ—անարատ, մաքուր

Սելը—գրոտանք

Սըթամ—գեղախոտություն, ցառուս

Սըհաթ—ժամ. ժամացույց

Սըֆաթ—յերես, դեմք

Սթար—դադար, հանգստություն, ապաստան

Սիթամ—տես սըթամ

Սիլ—հեղեղ

Սլուդ—ազրուկ

Սոլդոն—սրահան

Սորա—աշուհեան, հետո

Սուրաթ—պատկեր, նկար

Վ

Վազ—ваза (աման)

Վազիր—վաքիլ—պալատական պաշտոնյաներ

Վախուկ—վախոտ, իերկոտ

Վախը մադաթ—ժամանակ

Վալը մըն—միտ, աման

Վալիյլայի—բան և թեյթի վոր

Վարավուրդ անիլ—նայել, տրնտղիլ, կշաղատել

Վարուց կամ վարոց—ճիպոտ

Վարալամ—վերջապետ

Վաքիլ—ապեկոն—խնամակալ, опекун

Վելիլ—վալիլ

Վերան—ալիք

Վըլլըլ—անհանգստություն, իրարանցում

Վըրն—ինչո

Վլաստ—իշխանություն, власть

Վով—ով

Վուր—վոր

Տ

Տադ—ճաղատ (գլուխ)

Տախաման—տախամանց, տակըց գործը, գաղտնի մի բան անող

Տանես են—տանտմ են

Տանց—դրանց

Տանք—դրանք

Տատ—դատ

Տը—պետք է, պիտի

Տոբան—տես դուրան

Յ

Յան—փթիր, աթար, աթարի
մանրունք

Ֆ

Փաթավա—հնամաշ, քրքրված,
տձե վոտնաման

Փաթրսխա—բաթխոտ, батист

Փալթո—վերարկու, пальто

Փախը փախ—փախե փախ, խու-
ճապ, դադթ

Փալբըլթոն անել—նախանձել

Փանկվան Կարին, դորեղ, հզոր,
ըմբիշ

Փայիդ—աշուն

Փաշա—փաշեք—էզդր

Փատ—փայտ

Փատատ—քունդ

Փափաղ—մորթե գլխարկ

Փեշ—քղանցք

Փթիր—դոմադե, աթար

Փշտով—ատրճանակ

Փշաներ—փշանար

Փողան—փողոց

Փոստ—մորթ

Ք

Քած—եղ(արհամարհական տոռ-
մով)

Քամակ—դավակ, կենակ.թիկունք

Քանց—ինչպես, վոնց վոր

Քանքան—ախանափոր

Քաշքըշան—քաշքըշուկ, կողոպուտ

Քարը քյասար—կտրիճ

Քասըք-քոսուք—աղքատներ,

խեղճ ու կրակ մաղդիկ

Քանֆրր—անխղճ, անհոգի

Քերեկան—քերականությանգիրք

Քրդակ—պողոզ - սրածայր գլխ-
խարկ

Քոլ—թուփ

Քոմուր—ածուխ. սև

Քոմակ—ոչնուխոն. ոգնական

Քոմաշխ—ոգնական

Քոս—մաշկային հիվանդություն

Քոք-բինա—արմատ-բուն, տուն
տեղ

Քոլ—մոխիր

Քոլլի-քոլլիթ—վոջընտանիքը

Քոլլուդ—մոխրանոց, աղքատոց

Քոլլան—մոխիր. մոխրանոց.

փոշի. փոշեկույտ

Քուլֆաթ—ոնտանիք

Քուրը քուլ ֆաթ—տուն ու տեղ.
ընտանիք

Քուշա—փողոց, նըրանցք

Ֆ

Ֆանլա—մշակ, բանվոր. աշխա-
տավոր

Ֆաղիր—չքավոր

Ֆանդը քիւի-հնարք, հնարա-
մտութիւն, խարդախու-
թիւն

Ֆուդարա - խեղճ, աղքատ մար-
դիկ

Ֆրանգսրդ - ֆրանսիացի

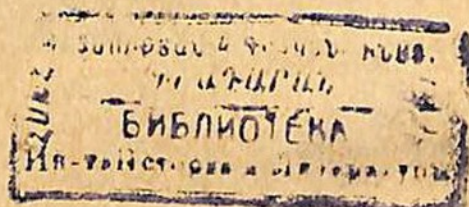
Ֆռանգստան - Ֆրանսիա

Ֆոթուն - փոթորիկ

Ֆոխնջ - զգեստ. քրքր

Պատ. Խմբագիր՝ Ս ի ր ա ն
Տեխ. խմբագիր՝ Ս. Ա լ և ք ա ն յ ա ն
Սրբադրիչ՝ Ս. Շ ա հ ր ա գ յ ա ն
Շտապի նկար՝ Կ. Տ ի ր ա տ ու ը յ ա ն ի.

Գլավ. լիազոր Խ-9298

Հրատարակ. 4322

Պատվեր 1224

Տիրաժ 6000

Թղթի չափը. $7\frac{1}{2} \times 100$ տպ. $31\frac{1}{4}$ մամ. մեկ մամ. 51,200 նիշ
Հեղ $4\frac{1}{8}$ մամ. Գինը 1 ա. կաղմը 50 կ.

Հանձնված է արտադրության 23/X 1937 թ.

Ստորագրված է տպագրության 23/XI 1937 թ.

Պետհրատի տպարան, Յերեվան, Լենինի փող. 65

632

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0041052

(704)
37
ԳԻՆԸ 1 Ռ.
ԿԱՐՏԸ 50 Կ.

A $\frac{I}{6219}$

Ленин в армянском фольклоре
(сборник)

Гиз Арм. ССР, Ереван, 1937